

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา จากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชนิษฐา เพ็ชรน้อย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๓๓๓.๓๖๖.๓๓
๓๓๓.๓๖๖.๓๓
๓๓

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา จากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์

บทคัดย่อ
ของ
ชนิษฐา เพ็ชรน้อย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
พฤษภาคม 2547

ขนิษฐา เพ็ชรน้อย. (2547). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา จากการจัด
กิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม
: ศาสตราจารย์ ศรียา นิยมธรรม , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โพธิ์สาร.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา
ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546
โรงเรียนวิริยะวิทยามูลนิธิ จำนวน 8 คน โดยใช้กระบวนการคัดแยกเด็กที่มีความสามารถพิเศษ
เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การทดลองใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest –
Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการสอนการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูน
ประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติ
ศาสตร์ท้องถิ่น โดยดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นเวลา 5 วัน จำนวน 30 คาบ การวิเคราะห์ข้อมูล
ใช้สถิติการทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Ranks Test

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทาง
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
ของนักเรียน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
อยู่ในระดับสูง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทาง
ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

A STUDY OF LOCAL HISTORY LEARNING ACHIEVEMENT OF LANGUAGE
GIFTED STUDENTS IN PRATHOM SUKSA V BY ENRICHMENT ACTIVITIES

AN ABSTRACT
BY
KANITTHA PETCHNOI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Special Education
at Srinakharinwirot University
May 2004

Kanittha Petchnoi. (2004). *A Study of local history learning achievement of language gifted students in Prathom Suksa V enrichment activity*. Master thesis, M.Ed (Special Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Prof. Sriya Niyomthum, Assist. Prof. Dr.Paitoon Pothisaan.

The purpose of the research was to compare the outcome of the study in subject of local history of grade 5 language gifted students before and after attending to the proliferated experience activity. There were 8 students who have special talent in language, studied at Virayawidhaya Foundation School, used as the sample size for this research. The sample size was classified and selected by the process for selecting the students who had special talent. The data collection process was made up in the first semester of B.E.2546. The experiment used in this research was One Group Pretest – Posttest Design. The tool in the experiment was the teaching schedule which contained of the activities that enrichment in local history and the test of the outcome of the study in local history. The experiment was held for 5 days, in 30 periods. The Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Ranks Test was used as the statistic for data analysis.

The research founds that:

1. The outcome of the study in subject of local history of grade 5 students who have special talent in language before attending the enrichment activities was at the middle level. After attending the activities, the outcome of the study is at high level.
2. The increasing of the outcome of the study in subject of local history of grade 5 students who have special talent in language after attending the enrichment activities corresponds with the research hypothesis at the statistical significant level of .05.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา จากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์

ของ
นางสาวชนิษฐา เพ็ชรน้อย

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 18 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์นิลบล ทูรานุกาพ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ศรียานิยมธรรม ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร ที่ให้ความกรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำต่าง ๆ ด้วยความเอื้ออาทรและเอาใจใส่เป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ และอาจารย์นิลบล ทูรานุกาภ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์และกรุณาให้คำแนะนำต่าง ๆ

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยุวดี วงศ์สว่าง อาจารย์นภดล วิรุพห์ชาติตะพันธ์ และอาจารย์สุมล ชันสาคร ที่กรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู และอาจารย์ในภาคการศึกษาพิเศษทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และประสบการณ์ที่มีค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประทุม เพ็งอุดม ผู้อำนวยการโรงเรียนวิริยะวิทยามูลนิธิ อาจารย์ลักษณะ ท่องอยู่พัฒนกุล ฝ่ายวิชาการและคณะครูอาจารย์โรงเรียนวิริยะวิทยามูลนิธิทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลืออย่างดีเยี่ยมในการทำวิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์ปริญดา ยะวงศา อาจารย์ สุกัญญา วุฒิรัตน์ อาจารย์ธนธร เจริญราช เพื่อนที่ให้คำปรึกษาและคอยช่วยเหลือตลอดจนพี่ ๆ เพื่อน ๆ ทุกคนที่มีส่วนช่วยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณชาติตระการ นิลหัตถ์ บัณฑิตคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ช่วยให้ความรู้และเป็นวิทยากรในการพานักเรียนนอกทัศนศึกษานอกสถานที่

ขอขอบคุณคุณอุดมศิลป์ ศรีบัว ที่คอยช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ให้ทั้งกำลังใจและกำลังใจทรัพย์ให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ในการศึกษาและการทำวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่वासนา ชันสาคร คุณป้าสมทรง คล้ายพฤกษ์ คุณป้าสุมล ชันสาคร และครอบครัวเปี่ยมสวัสดิ์ ที่คอยช่วยเหลือในด้านทุนทรัพย์ และเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา บุพการีผู้ให้ชีวิต ครูอาจารย์ผู้ประสิทธิประสาทวิชา ทุกท่าน คุณยายและพี่ชายผู้ล่วงลับของผู้วิจัยและแรงบันดาลใจที่อยากให้เยาวชนทุกคนรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งทำให้เกิดงานวิจัยฉบับนี้

ชนิษฐา เพ็ชรน้อย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา.....	7
หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์.....	18
วิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น.....	29
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	36
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	48
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การดำเนินการทดลอง.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design.....	50
2	แสดงการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์.....	51
3	แสดงค่ามัธยฐาน และความเบี่ยงคววไทล์ ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น.....	56
4	แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น.....	57
5	แสดงคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น.....	87

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	58
ความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการวิจัย	58
สรุปผลการวิจัย.....	60
อภิปรายผล.....	60
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า.....	63
ข้อเสนอแนะ	63
 บรรณานุกรม	 66
 ภาคผนวก.....	 71
 ประวัติย่อผู้วิจัย	 88

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
2 การคัดแยกเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยใช้ Talent Pool ของ Renzulli and Ries	13
3 จุดมุ่งหมายของการสอนตามหลักสูตรปกติกับหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความ สามารถพิเศษ.....	19
4 กิจกรรมสามเส้าของเรนซูลี.....	21

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมไทยเติบโตและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านจำนวนประชากร ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงชนิดที่เรียกว่าลืมนอดีตก็ว่าได้ ทั้งนี้ เพราะรัฐและสังคมส่วนใหญ่ให้ความหมายอยู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจในปัจจุบันและอนาคตเป็นสำคัญ จึงทำให้สังคมเติบโตอย่างไม่มีรากเหง้า เกิดช่องว่างระหว่างวัยและความล่มสลายของครอบครัวและชุมชนทั้งในระดับครอบครัวและเมือง ยิ่งไปกว่านั้นยังไม่สนใจอดีตเพราะคิดว่าไม่สำคัญ (กรมวิชาการ. 2542 ก : บทนำ) ไม่เห็นคุณค่าในสิ่งที่บรรพบุรุษสั่งสมไว้ให้ลูกหลาน (ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. 2545 : 1-2) ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ว่า

“การสร้างอาคารสมัยนี้ คงจะเป็นเกียรติสำหรับผู้สร้างคนเดียว แต่เรื่องโบราณสถาน นั้นเป็นเกียรติของชาติ อัฐเก่าๆ แผ่นเดียวก็มีค่า ควรจะช่วยกันรักษาไว้ ถ้าเราขาดสุโขทัย อุทยาน และกรุงเทพฯ แล้วประเทศไทยก็ไม่มีความหมาย”

ในปัจจุบันนักการศึกษาทั้งหลายเริ่มหันมาสนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของตนเอง มากยิ่งขึ้น การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการปลูกฝังให้คนรักท้องถิ่น มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในท้องถิ่นของตน และบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้คนรุ่นหลังได้ทราบความเป็นมา และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน (ธิดา สารยา. 2539 : 11)

การจัดการศึกษาที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จ มีสาเหตุเนื่องมาจากการจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ท้องถิ่น ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม (ประเวศ วะสี. 2543 : 5-6) การจัดการศึกษาที่ดีควรจัดประสบการณ์ให้กับเด็กได้มีโอกาสสัมผัสกับท้องถิ่นของตนเอง โดยสร้างความตระหนักให้เห็นถึงคุณค่าความสำคัญของสิ่งที่มีค่าที่มีอยู่ และได้รับจากบรรพบุรุษ (อุษณีย์ โพธิสุข และคณะ. 2544 : 122)

เกษมา วรวรรณ ณ อุทยาน กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ย่อมทำให้รู้สึกมีความผูกพันรู้สึกหวงแหนและเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นอันจะนำไปสู่ความต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในที่สุด (กรมวิชาการ. 2539 ข : คำนำ) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมค่านิยมผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นโดยตรง เพราะการที่จะให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในเรื่องใดๆ จะต้องเรียนรู้ผ่านการกระทำด้วยตนเอง ไม่ใช่เรียนจากตำราเท่านั้น (บลูม. 1974 : 74)

ปัจจุบันนี้ความสนใจของการศึกษาที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษา ความมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของในมรดกวัฒนธรรมและท้องถิ่นของตน (นคร พันธุ์ณรงค์. 2522 : บทนำ) จึงมีการปรับปรุงหลักสูตรประถม มัธยมศึกษา โดยแยกวิชาประวัติศาสตร์ไทย ออกเป็นวิชาเฉพาะ และให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์เพิ่มมากขึ้นโดยให้มีเนื้อหา รายละเอียดความลึกซึ่งตามระดับที่เหมาะสมกับภาวะผู้เรียน (กรมวิชาการ. 2543 : คำนำ) ครูผู้สอน วิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นควรเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดไปสู่การเป็นมัลลเทศก์ทาง ความรู้ แต่การสร้างทัศนคติที่ถูกต้องต่อกระบวนการเรียนรู้ ต้องมาจากชั้นประถมศึกษา การเรียน การสอนทำให้เด็กมีสายสัมพันธ์กับครอบครัวและท้องถิ่นของตน (กรมวิชาการ. 2543 : 12) ครู ต้องปลูกจิตสำนึกของเด็กไทยให้เกิดความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งภูมิใจ ในความเป็นไทยและภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง (สุพน ทิมอ่ำ และวิริยะ บุญยະนิวาสน์. 2533 : พิเศษ ข)

การสอนประวัติศาสตร์ที่ดีจะเป็นรากฐานให้นักเรียนมีความเข้าใจ มีความตระหนักใน ความสำคัญของประวัติศาสตร์ของตนเอง ชุมชนและระดับสังคมโลก ในด้านการสร้างเสริมภูมิปัญญา และทักษะด้านมนุษยศาสตร์ การสอนตามขั้นตอนที่ถูกต้อง จะเป็นการฝึกวิเคราะห์กระบวนการคิด อย่างมีเหตุผลไปพร้อมๆ กับการใช้ภาษา ด้วยการจัดระบบข้อเท็จจริงให้สัมพันธ์กับมิติเวลา สถานที่ บุคคล และเหตุการณ์ต่างๆ ในลักษณะที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 1)

วิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเชื่อมโยง ได้ดีมากกับการเรียนกลุ่มภาษา เพื่อใช้การสื่อสารได้เป็นอย่างดี ใช้ภาษาในการให้เหตุผลและ แก้ปัญหา ปกป้องวัฒนธรรมให้คงไว้ ทั้งการอ่าน เขียน พูด ฟังเรื่องราวในเชิงประวัติศาสตร์ และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เข้าใจยิ่งขึ้น (สาลิ รักสุทธิ และคณะ. 2544 : 14) การเรียนรู้ ประวัติศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีคุณค่าทางการศึกษา เพราะเสริมสร้างปัญญาให้แก่คนที่ เรียนผ่านกระบวนการฝึกอ่านอย่างกว้างขวาง ฝึกคิดอย่างวิจิวเคราะห์ และฝึกเขียนเรียงความ ได้อย่างสละสลวยและชัดเจน (กรมวิชาการ. 2543 : 3)

เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษานั้น จะมีความสามารถในการอ่านหนังสือ ได้เร็ว สนใจคำศัพท์ และใช้ศัพท์ได้สูงกว่าวัย ลำดับเรื่องราวได้ดีและสนุกสนานที่จะได้เล่าเรื่อง เขียนบรรยายและสื่อสารให้คนอื่นเข้าใจได้ดี อ่านหนังสือได้ทั้งในและนอกห้องเรียน ชอบใช้ ภาษาทั้งทักษะการพูด การอ่าน การเขียน ได้ดี (Van Tassel-Baska. 1996 : 17) ดังนั้นหลักสูตร ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจึงยังไม่ตอบสนองความต้องการของเด็กที่มีความสามารถพิเศษได้ โดยเฉพาะ วิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งเด็กเข้าใจว่าเป็นวิชาที่ต้องท่องจำ น่าเบื่อหน่าย ทำให้เด็กไม่สนใจในสิ่งที่ ครูสอน (สาออง หิรัญบุรณะ. 2542 : 102)

การพัฒนาารูปแบบการสอน (Teaching Modes) ทำได้โดยพัฒนาวิธีสอนที่ทำท่ายและเหมาะสมที่จะใช้สำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (อุษณีย์ โพธิ์สุข. 2541 : 18) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะได้แก่ การจัดการศึกษาภายนอกห้องเรียน เช่น การใช้ Pull Out Program, การสอนโปรแกรมพิเศษ และการศึกษาภายนอกห้องเรียน เช่น การลดระยะเวลาเรียน (Acceleration) การสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program) การจัดการเรียนร่วมภายในห้องเรียน (Mainstreaming) เป็นต้น (จิรพงษ์ ข่ายเพชร. 2544 : 3 ; อ้างอิงจาก Pllrto. 1994 : 430) รูปแบบการสอนทั้งหมดสามารถสนองตอบวัตถุประสงค์เฉพาะที่แตกต่างกัน แต่ก็มีความคาบเกี่ยวและมีปฏิสัมพันธ์กัน ไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด (วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. 2544 : 81 ; อ้างอิงจาก Passow. 1985 : 2051) แต่ในปัจจุบันหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์เป็นหลักสูตรที่ขยายทั้งความกว้างและความลึกมากกว่าหลักสูตรปกติ เป็นหลักสูตรที่เพิ่มทั้งความรู้และพัฒนาในทักษะความคิด เช่น ทักษะขั้นสูงตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาของบลูม (Bloom) หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์อาจมีเนื้อหานอกเหนือจากหลักสูตรปกติ หรือมีเนื้อหาคาบเกี่ยวกับหลักสูตรปกติ (Davis and Rimm. 1994 : 104) สนองความสนใจและความถนัดพัฒนาความสามารถพิเศษให้มีประสบการณ์อันจะนำไปใช้ในชีวิตจริงที่โดยปกติไม่ได้จัดไว้ในชั้นเรียนทั่วไป (Good. 1973 : 9) กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอไว้ในคู่มือการจัดกิจกรรม ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ (2534 : 4-6) กำหนดกิจกรรมที่โรงเรียนอาจเสนอแนะต่อผู้เรียน เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้มีการศึกษานอกสถานที่เพื่อมิให้โอกาสได้พบเห็นและสัมผัสกับธรรมชาติ ศิลป โบราณสถาน และแหล่งวิทยาการต่างๆ (ธีรศักดิ์ อัครบวร. 2545 : 17)

จากเหตุผลดังกล่าวจึงควรมีการจัดการเรียนการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ในวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษา ได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น การจัดการทัศนศึกษาให้เด็กได้พบกับแหล่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจริงควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียน ซึ่งจะมีความน่าสนใจและจดจำได้ง่ายกว่าในบทเรียน เพราะเกิดจากประสบการณ์โดยตรงที่ได้พบเห็น นอกจากนี้เพื่อให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้มีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และยังเป็นประโยชน์สำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ใช้เป็นแนวทางการจัดการศึกษา

ดังนั้นจึงทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา จากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์

➤ ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษาก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความพิเศษทางภาษาก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์

➤ ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงผลของการจัดกิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีต่อการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ อีกทั้งเป็นแนวทางให้กับครูผู้สอน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปพิจารณาปรับปรุงเป็นแนวทางในการจัดการสอนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษาให้เหมาะสมต่อไป

➤ ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดสมุทรสงคราม

กลุ่มตัวอย่างเลือกมาจากนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวิริยะวิทยามูลนิธิ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน เสนอชื่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษา

ขั้นที่ 2 ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 คัดเด็กที่มีคะแนนสูงสุดไว้ 20% ของนักเรียนทั้งหมด

ขั้นที่ 3 นำผลการเสนอชื่อและการใช้คะแนนสะสมมาให้คะแนนความสอดคล้อง

ขั้นที่ 4 ใช้เครื่องมือวัดแนวทางภาษาของอุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ และคัดเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษา จำนวน 8 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการพาเด็กออกไปนอกสถานที่ที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมความรู้ความเข้าใจที่เด็กมีอยู่แล้วให้เข้มข้นขึ้น กลุ่มเด็กที่จะไปนั้นควรเป็นกลุ่มเล็ก ไม่ควรเกิน 10 คน ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัย และเพื่อให้ได้ให้ความสนใจเป็นรายบุคคลได้อย่างใกล้ชิด เด็กได้รู้จักสังเกตสิ่งต่างๆ และถามไถ่สิ่งที่สงสัยได้ตลอดเวลา (ดุขฎิ บริพัตร ณ อยุธยา. 2539 : 22)

การจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียน เน้นให้เด็กมีความรู้และความเข้าใจและเกิดความรักความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง โดยการสร้างแบบทักษะ 4 แบบ คือ ทักษะการคิด เป็นการสรุปการคิด การคิดวิเคราะห์หลักการและการนำไปใช้ ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบสอบ เป็นความสามารถ ในการตั้งคำถาม และตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปเป็น หลักการ ทักษะการเรียนรู้ เป็นความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้โดยการอ่าน ฟัง และ การสังเกต ความสามารถในการสื่อสารโดยการพูด การเขียน และการนำเสนอรวมทั้งการใช้ เทคโนโลยีและสารสนเทศต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ และทักษะกระบวนการกลุ่ม เป็นความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับ มอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาของกลุ่มตัวอย่าง มีประสิทธิภาพ นำมาจัดรวมกันเป็นกิจกรรม 5 กิจกรรม คือ

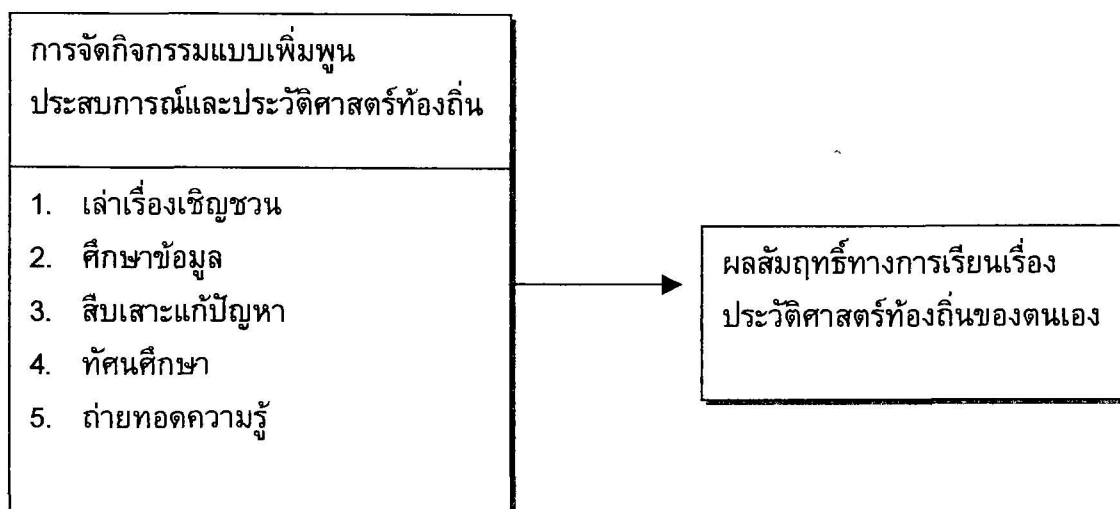
1. เล่าเรื่องเชิญชวน (ขั้นเตรียมการ)
2. ศึกษาข้อมูล (ขั้นสอน)
3. สืบเสาะแก้ปัญหา (อภิปราย และซักถาม)
4. ทศนศึกษา (ขั้นทำกิจกรรม)
5. ถ่ายทอดความรู้ (ขั้นประเมินผล)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หมายถึง ความรู้ความเข้าใจใน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของผู้เรียนซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและได้หาคุณภาพแล้ว

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่ในระดับสูง
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถ
พิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์สูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ได้มีการศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา
2. หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย
3. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา

ความหมายของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา

เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา เป็นเด็กที่มีลักษณะในทักษะทางภาษาที่โดดเด่นกว่าเด็กทั่วไป โดยมีผู้ให้ความหมายเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษาไว้ดังนี้

การ์ตเนอร์ (Gradner. 1993 : 17) ได้ให้ความหมายพิเศษทางด้านภาษาว่า คือ ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสร้างความตื่นเต้น (Excite) ความพึงพอใจ (Piease) เป็นคนที่ชอบคิด ชอบอ่าน ชอบเขียน เรียนรู้ได้ดีในเรื่องภาษา จากการได้เห็น ฟังเสียง สามารถเข้าใจความหมายของหลักเกณฑ์ทางภาษา การสร้างสรรค์ทางภาษา

ลำอาจ หิรัญบุรณะ (2544 : 9) ได้สรุปว่า ผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา คือ ผู้ที่มีความสนใจจริงจังอย่างต่อเนื่องในเรื่องเกี่ยวกับภาษา มีทักษะในการอ่าน เขียน ฟัง พูด เหนือกว่าเด็กในวัยเดียวกันอย่างเห็นได้ชัด สามารถจดจำในสิ่งที่อ่านได้และฟังได้อย่างแม่นยำ และคงทน มีความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะพื้นฐานทางภาษาที่มีอยู่มาพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาของตนได้อย่างหลักแหลม สร้างสรรค์ ลึกซึ้ง และมีเอกลักษณ์เฉพาะตน

จากการศึกษาสรุปได้ว่าเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา หมายถึง เด็กที่มีความสามารถในการใช้ภาษา ด้านทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนอย่างสร้างสรรค์และโดดเด่นกว่าเด็กทั่วไป จดจำในสิ่งที่อ่านและฟังได้อย่างแม่นยำ เรียบเรียงเรื่องราวต่างๆ ได้ด้วยความเข้าใจต้องแท้ มีความคล่องแคล่วในการเขียนและสื่อสารด้วยภาษาได้อย่างถูกต้อง สามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้เข้าใจยิ่งขึ้น

ลักษณะพิเศษของเด็กที่มีความสามารถทางด้านภาษา

พาร์ค (สาorang หิรัญบุรณะ. 2544 : 18 : อ้างอิงจาก Parke. 1989 : 18-22) กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษดังนี้

ลักษณะทางพุทธิปัญญา (Cognitive Characteristics) มีลักษณะดังนี้

1. มีความสามารถสูงในการแปรค่าสัญลักษณ์ต่างๆ (An advance Ability to Manipulate Symbolics)
2. มีความสามารถในการจำที่ไม่ธรรมดา (Unusual Ability to Remember)
3. มีความสามารถในการกักเก็บข้อเท็จจริงต่างๆ มากมาย (Large Storehouses of facts) คือ โดยทั่วไปเด็กที่มีพรสวรรค์จะรู้จำนวนของสิ่งของ แต่ถ้าพวกเขาสนใจ พวกเขาจะรู้รายละเอียดในสิ่งเหล่านั้นอย่างลึกซึ้ง
4. มีระดับความเข้าใจเรื่องต่างๆ อย่างทะลุปรุโปร่ง (Unusually Deep Levels of Comprehension)
5. มีสมาธิดีเยี่ยม (Advanced Ability to Concentrate)

ลักษณะทางจิตพิสัย (Affective Characteristics) มีลักษณะดังนี้

1. มีความรู้สึกไวต่อตนเอง คนอื่นและสิ่งแวดล้อม (Sensitivity to Themselves, Other and Their Environment)
2. ชอบที่จะอยู่กับผู้ใหญ่หรือเด็กที่มีอายุมากกว่า (Preference to be with Adults, or Old Children)
3. มีความมานะบากบั่นที่จะเห็นผลสำเร็จของงาน (Intensity)
4. เจ้าความคิด เป็นขุมทรัพย์ทางความรู้ (Resourcefulness) มีความสามารถในการแก้ปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนได้ดี
5. มีความเป็นผู้นำ (Leadership Ability)

ลักษณะของเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ (Characteristics of Creative Student) มีลักษณะดังนี้

1. มีสติปัญญาสูง (High Intelligence)
2. มีธรรมชาติที่จะทดลองความคิดใหม่ๆ หรือเรื่องใหม่ๆ อยู่เสมอ (Natural Drive to Explore Idea)
3. มีสายตากว้างไกล สามารถมองสิ่งต่างๆ ในภาพรวมได้ (Anility to See Things Wholistically)
4. ชอบทำงานที่ท้าทายและแปลกใหม่ (Challenging of the Conventional)
5. มีความคิดเป็นของตนเอง (Independent Thinking)
6. ชอบความสนุกสนาน ขี้เล่น (Playfulness)

แวน ทัสเซล – บาสกา (Van Tassel – Baska. 1996: 17) เสนอว่าผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษามีลักษณะดังนี้

1. มีความคล่องในการอ่านและอ่านหนังสือได้ถูกต้อง (Read Fluently and Well)
2. สนใจศัพท์และความสัมพันธ์ของคำ (Be Interested in Words Relationship)
3. สามารถใช้ศัพท์สูง (Be Able Use an Advanced Vocabulary)
4. ลำดับเรื่องราวที่อ่านได้ (Process Key Ideas in What is Read)
5. สนุกสนานในการพูดคุยของวรรณคดี (Enjoy Talking About Literature)
6. เขียนบรรยายเรื่องราวและสื่อสารได้ดี (Write Descriptively and be Able to Communicate)
7. อ่านหนังสือได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน (Often Read Inside and Outside Class)
8. สนุกสนานกับการเล่นเกมปริศนาและเกมทางภาษา (Enjoy verbal Puzzles and Games)
9. สนุกกับการใช้ภาษาทั้งการพูดและการเขียน (Have Fun Play With Language in Both Oral and/or Written Form)
10. แสดงออกว่ามีความเข้าใจโครงสร้างของภาษาโดยการพูดและการเขียน (Exhibit an Understanding of the Structure of Language in Both Speaking and Writing)

รูบิน และทอมสัน (สาออง หิรัญบุรณะ. 2542 : 94 ; อ้างอิงจาก Rubin and Thomson. 1983) ได้กล่าวถึงเด็กที่มีความสามารถทางภาษาไว้ดังนี้

1. ค้นพบวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 2. มีการจัดระเบียบข้อมูลเกี่ยวกับภาษา
 3. มีความคิดสร้างสรรค์และมีการทดลองใช้ภาษา
 4. สร้างโอกาสให้กับตนเองและค้นหาวิธีการในการฝึกใช้ภาษาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
 5. เรียนรู้ที่จะอาศัยความไม่แน่นอนสร้างความแน่นอนหรือเป็นไปได้และพัฒนากลยุทธ์ที่จะเข้าใจภาษาโดยไม่จำเป็นต้องเข้าใจทุกคำ
 6. ใช้คำคล่องจอง ความสัมพันธ์ของคำในการจำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว
 7. นำสิ่งที่ผิดไปใช้ให้ถูกต้อง (Make Error Work)
 8. ใช้ความรู้ทางภาษาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ในภาษาแม่ของผู้เรียน
- เพื่อให้บังเกิดความคล่องแคล่วในการเรียนรู้ภาษาที่สอง
9. ใช้คำอธิบายความหมายประกอบบางตอน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน
 10. เรียนรู้ที่จะใช้ภาษาในการเดาอย่างชาญฉลาด

11. เรียนรู้ภาพรวมของภาษาและระเบียบของภาษาเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถในการใช้ภาษา
12. เรียนรู้เทคนิคต่างๆ ในการใช้ภาษา เช่น เทคนิคในการช่วยให้บทสนทนาดำเนินต่อไป เป็นต้น
13. มีลีลาการเรียนรู้ที่แตกต่างกันทั้งการพูดและการเขียน รวมทั้งเรียนรู้รูปแบบของภาษาที่ใช้ตามสถานการณ์เป็นทางการด้วย

คลาร์ก (Clark. 1992 : 149) ได้เสนอลักษณะของผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษาดังนี้

1. เรียนทุกอย่างได้ง่ายและรวดเร็ว
2. อ่านมาก และอ่านหนังสือทุกประเภท
3. ใช้ศัพท์สูงเกินวัย
4. มีความจำดี และจำข้อมูลได้
5. มีความตั้งใจสูง มีสมาธิ
6. มีความอยากรู้อยากเห็นและสนใจหลายอย่างทำหลายอย่างพร้อมกันได้
7. ชอบทำงานคนเดียว รักอิสระ
8. ช่างสังเกต
9. มีอารมณ์ขัน
10. เข้าใจและมองเห็นปัญหา วิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ได้
11. สอบได้คะแนนดี
12. พูดเก่ง เจ้าคารม
13. เป็นตัวของตัวเอง ชอบทำงานที่ท้าทาย
14. สร้างแรงจูงใจให้ตนเอง มีความมั่นใจ

ผดุง อารยะวิญญู (2533 : 3) กล่าวว่า เด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษาจะมีสมบัติ ดังนี้

1. พูดเก่ง
2. ใช้ศัพท์สูง
3. อ่านหนังสือได้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือที่ใช้เรียนในระดับชั้นของตน หรือหนังสือที่ใช้เรียนในระดับชั้นที่สูงกว่า
4. มีทักษะในการสื่อความหมายอย่างยอดเยี่ยม
5. มีความคิดสร้างสรรค์ในการใช้ภาษา

ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา (2531 : 38) ได้กล่าวถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษสอดคล้องกันว่า

1. เป็นเด็กที่มีความสามารถอ่านหนังสือได้เร็วแต่เยาว์วัยและอ่านหนังสือได้ในระดับเกินวัยได้อย่างแตกฉาน
2. เป็นเด็กที่สามารถในการเจรจา เจ้าคารม ใช้ศัพท์สูงได้อย่างผู้ใหญ่ รู้จักคำมากและเขียนหรือพูดอธิบายความคิดของตนได้อย่างชัดเจน

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2543 : 52) ได้อธิบายลักษณะของเด็กที่มีความพิเศษทางด้านภาษาดังนี้

1. พูดได้เร็วกว่าเด็กในวัยเดียวกัน
2. ชอบท่องและจดจำศัพท์ บทนิพนธ์ โคลง กลอนต่างๆ
3. สนใจอ่านทุกอย่างที่ผ่านพบ เช่น ป้ายชื่อ ป้ายข้อความต่างๆ
4. มีความสนใจที่จะเขียนหนังสือก่อนเด็กวัยเดียวกัน
5. ชอบเล่นนิทาน
6. ชอบอ่านหนังสือ
7. ชอบจดบันทึก
8. เข้าร่วมกิจกรรมทางภาษาทุกครั้งที่มีโอกาส
9. ชอบมีหนังสือติดตัว
10. ชอบอ่านเรื่องราวต่างๆ เช่น นิทาน โคลง กลอน สารคดี
11. อ่านหนังสือได้เองก่อนเด็กวัยเรียน
12. รู้และจำศัพท์ ชื่อของสิ่งต่างๆ บทประพันธ์ โคลง กลอน หรือเรื่องราวต่างๆ ได้รวดเร็วและมากกว่าเด็กวัยเดียวกัน
13. พูดหรือเขียนได้ดี รู้จักใช้คำที่เหมาะสมเรียบเรียงเป็นภาษาที่สละสลวยงาม
14. สามารถพูดหรือเขียนแสดงความคิด ความต้องการหรือความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้อย่างชัดเจน
15. สามารถอธิบายหรือบรรยายความหมายของสิ่งต่างๆ ได้อย่างชัดเจน โดยใช้ถ้อยคำที่รัดกุมและเหมาะสม
16. เข้าใจเรื่องที่อ่านหรือฟังได้อย่างรวดเร็วและแจ่มแจ้ง
17. สามารถเข้าใจความหมายลึกซึ้งที่แฝงอยู่ในเรื่องที่อ่านหรือฟังได้
18. รู้จักใช้คำเปรียบเทียบเพื่ออธิบายให้เข้าใจความหมายได้อย่างแจ่มชัด
19. มีความสามารถในการเล่าเรื่องได้อย่างสนุกสนาน ชวนติดตาม
20. สามารถเรียนภาษาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย
21. สามารถวิจารณ์เชิงสร้างสรรค์จากเรื่องที่อ่านหรือฟังได้
22. สามารถแสดงแนวความคิดใหม่ๆ จากเรื่องที่อ่านหรือฟังได้

23. ใช้ภาษาที่ทำให้เกิดจินตนาการได้อย่างแจ่มชัดและมีสีสัน
24. ใช้คำบรรยายให้เห็นความงามและแสดงถึงอารมณ์ที่ละเอียดอ่อนได้
25. ใช้ภาษาที่สละสลวย ลึกซึ้ง งดงามและก้าวหน้าเกินวัย
26. สามารถเขียนหรือแต่งเรื่องราวจากความคิดของตนเองหรือจากการเชื่อมโยงสิ่งที่อ่าน หรือฟังมาได้อย่างสร้างสรรค์ สลับซับซ้อนพิสดารและเต็มไปด้วยจินตนาการ
27. ประสบความสำเร็จในการพูดที่มีแบบแผน เช่น การโต้วาที กลอนสด พูดชักชวน เป็นต้น
28. สนใจและชอบศึกษาที่มาของคำศัพท์ต่างๆ
29. ชอบแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาษาที่ตนเองใช้หรือภาษาที่ได้ผ่านพบ เช่น ภาษาสื่อมวลชน
30. ชอบเล่นเกมหรือกิจกรรมทางภาษา เช่น ปริศนาอักษรไขว้
31. ชอบสร้างศัพท์หรือสำนวนแปลกๆ ขึ้นใช้เอง

การคัดแยกเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา

เฟรดดูสัน (James Brunl and others. 1994 : 10-13 ; citing Feldhusen. 1984)

ได้เสนอกระบวนการในการคัดแยกเด็กที่มีความสามารถพิเศษ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร และกำหนดลักษณะของเด็กที่จะเข้าเรียนให้ชัดเจนสอดคล้องกัน

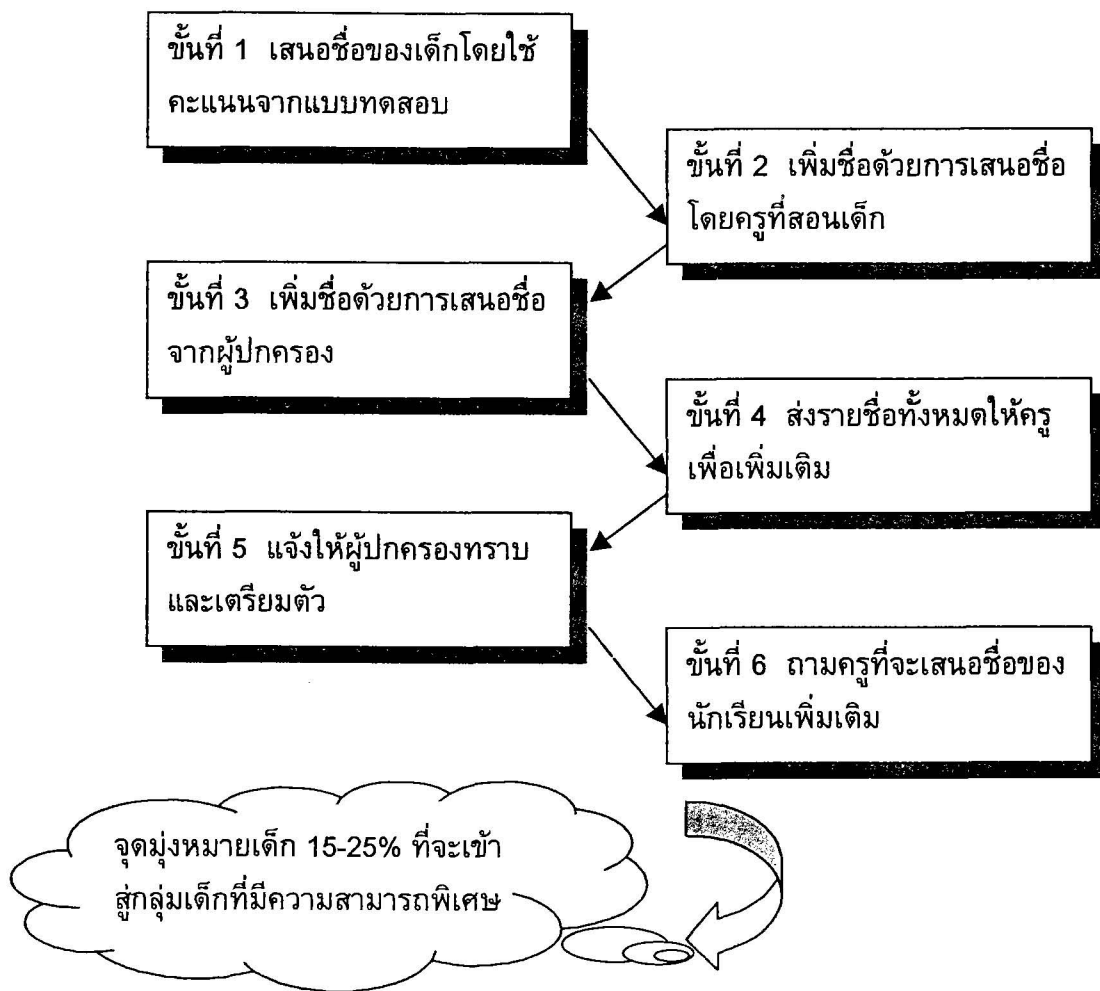
ขั้นที่ 2 กำหนดกระบวนการคัดแยกเด็ก ได้แก่ การเสนอชื่อ ระเบียบ บันทึกพฤติกรรม สเกลจัดอันดับ ฯลฯ

ขั้นที่ 3 ตัดสินกระบวนการประเมินเพื่อกลั่นกรองผู้ได้รับการเสนอชื่อ ด้วยแบบทดสอบต่างๆ ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถทางสติปัญญา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ความถนัด และความคิดสร้างสรรค์

ขั้นที่ 4 คัดแยกออกโดยใช้ผลขั้นที่ 2 และ 3 ไม่ควรใช้คะแนนเป็นเกณฑ์อย่างเดียว แต่พิจารณาลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษว่ามีบ้างหรือไม่

ขั้นที่ 5 ประเมินผลการคัดแยกว่าสะท้อนเป้าหมายของหลักสูตรหรือไม่

เรนซูลีและไรส์ (จิรพงษ์ ข่ายเพชร. 2544 : 13 ; อ้างอิงจาก Renzulli and Ries. 1991) ได้อธิบายถึง 6 ขั้นตอนของการคัดแยกเด็กที่มีความสามารถพิเศษโดยใช้การคัดแยกที่มีขั้นตอนหลายขั้นตอนโดยเข้าไปสู่ใน “กลุ่มเด็กปัญญาเลิศ” (Talent Pool) จำนวน 15-20% ของเด็กที่มีชื่อทั้งหมดโดยมีขั้นตอนดังรูป

ภาพประกอบ 2 การคัดแยกเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยใช้ Talent Pool ของ
Renzulli and Ries

จากภาพสามารถอธิบายขั้นตอนการคัดแยกได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเสนอชื่อของนักเรียนโดยใช้แบบทดสอบ

ขั้นที่ 2 การเสนอชื่อโดยครู โดยครูจะทำหน้าที่เสนอชื่อนักเรียนที่สอนในห้องเรียน
เพิ่มขึ้นเป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือมีความสามารถสูงกว่าคนอื่น

ขั้นที่ 3 เพิ่มเติมรายชื่อเด็กโดยการเสนอชื่อโดยพ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพื่อนหรือตนเอง
โดยใช้ทางเลือกหลายทางรวมทั้งตัดสินใจจากผลงานของเด็ก

ขั้นที่ 4 รายชื่อของเด็กทั้งหมดที่ได้รับการเสนอชื่อว่าเป็นเด็กที่มีความสามารถ
พิเศษจะถูกส่งเวียนต่อให้ครูทุกคนในโรงเรียน หรือครูที่สอนเด็กมา เพื่อที่จะให้เป็นการคัดแยก
อย่างรัดกุมที่สุด

ขั้นที่ 5 มีการแจ้งให้ผู้ปกครองทราบล่วงหน้าก่อน โดยผู้ปกครองและเพื่อนจะไม่บอกให้เด็กที่มีชื่อทราบถึงการคัดแยก โดยแจ้งให้ทราบถึงความเข้าใจของโปรแกรมสำหรับการจัดให้เด็กได้เข้าร่วมในกลุ่มเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

ขั้นที่ 6 มีการเตรียมตรวจสอบลักษณะอื่นๆ โดยการพยายามหาการเสนอชื่อจากครูเพิ่มเติมจากเด็กที่มีลักษณะความสามารถพิเศษ

ปัญหาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา

อุษณีย์ โพธิสุข (2537 : 21) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษที่ประสบอยู่ในปัจจุบันคือ

1. คนทั่วไปเข้าใจผิดว่าพวกเขาไม่ต้องการความช่วยเหลือใดๆ เพราะช่วยตัวเองได้อยู่แล้ว
2. ขาดความเข้าใจในศักยภาพอันมีค่าของตนเอง ทำให้เด็กจำนวนมากใช้เวลากับชีวิตของตนเองสูญเปล่าจนเสียดาย
3. การไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสมกับพวกเขา เพราะหลักสูตรส่วนใหญ่เขียนไว้มิใช่เพื่อเด็กส่วนใหญ่ แต่เป็นหลักสูตรที่พยายามคำนึงถึงสิ่งที่วัดได้ ในทางพฤติกรรมภายนอกที่สามารถแสดงออกได้ความสามารถพิเศษของเด็กส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่วัดไม่ได้จากแบบทดสอบ
4. ขาดองค์กรที่ให้การสนับสนุนและศึกษาเด็กพวกนี้อย่างจริงจังเพราะมีเหตุผลมาจากปัญหาข้อ 1
5. เด็กมีความคับข้องใจ สิ้นหวังกับระบบการศึกษา จึงพบว่าเด็กที่มีความสามารถพิเศษส่วนมากเลิกเรียนกลางคัน
6. ขาดการชี้นำที่ดี เด็กมักกลายเป็นคนสร้างปัญหาให้กับสังคม ดิดสิ่งเสพติด มินเมา เพื่อบรรเทาความล้มเหลวและสับสน
7. เด็กส่วนใหญ่ถูกสอนให้มุ่งมั่นอยู่กับวิชาการ สอบไล่ได้คะแนนเป็นเยี่ยมระดับเกียรตินิยม ให้ได้รับเหรียญตรา คนส่วนใหญ่จึงเข้าใจว่าเด็กที่มีความสามารถพิเศษคือคนที่เรียนเยี่ยม สอบคะแนนดี มีคะแนนเข้าวิชาสูง ซึ่งที่จริงแล้วเด็กเรียนดีอาจไม่เป็นเด็กที่มีความสามารถพิเศษ แต่เด็กที่สอบตกซ้ำแล้วซ้ำอีกอาจเป็นเด็กอัจฉริยะบุคคล (อุษณีย์ โพธิสุข. 2537 : 21 ; อ้างอิงจาก Frederick. n.d.) ได้กล่าวว่าคนทั่วไปเข้าใจผิดบางประการเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ คือ ประการแรก เข้าใจว่าเด็กเก่งได้ทุกอย่างพอแล้ว จึงไม่ได้รับการสนับสนุนทางการศึกษาเพื่อสนองความต้องการพิเศษนั้น ประการที่สองเข้าใจว่าเด็กเก่งทำทุกอย่างได้เอง โดยไม่ต้องช่วยเหลือในเรื่องทางวิชาการ เด็กกลุ่มนี้จึงมักถูกละเลยเมื่ออยู่ในห้องเรียนปกติ ประการที่สาม เด็กเก่งมักจะมีปัญหาทางอารมณ์และสังคมเนื่องจากปัญหาคับข้องใจในการอยู่ร่วมกับคนอื่นที่ไม่เข้าใจความต้องการและความสามารถของเด็ก

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว อุษณีย์ โพธิสุข (2542 : 33-35) ยังได้ตระหนักถึงปัญหาของเด็กที่มีความสามารถพิเศษอีกว่า

1. รู้สึกเบื่อหน่ายความซ้ำซากจำเจกับบทเรียนที่เชื่องช้าและยืดเยื้อไม่ท้าทาย
2. เด็กที่มีความกลัวความกังวลว่าจะทำอะไรผิดพลาดแล้วใครๆ ก็จะไม่พอใจ
3. รู้สึกอายที่ไม่ได้ทำสุดความสามารถ
4. รู้สึกโดดเดี่ยวเดียวดายและรู้สึกว่าตนเอง “แตกต่าง” จากเพื่อนๆ และไม่สามารถจะเข้ากับเพื่อนวัยเดียวกันได้
5. รู้สึกคับข้องใจในเมื่อคิดว่าตนเองทำดีแล้ว แต่ทำไมคนอื่นกลับมองเป็นเรื่องตลก
6. รู้สึกเกร็ง หากมีคำถามหรือปัญหาที่ทุกคนคาดหวังคำตอบจากตัวเด็ก
7. ตื่นเต้นเมื่อทำงานเสร็จแล้วอย่างดีแล้วมีคนมาสนใจ
8. รู้สึกเสียใจเมื่อความต้องการของตนไม่มีใครสนใจ
9. ความรู้สึกเครียดน้อยลงเมื่อทำคะแนนต่ำ
10. รู้สึกภูมิใจเมื่อสามารถเข้าใจในสิ่งที่คนอื่นไม่เข้าใจ
11. รู้สึกกดดันหากถูกคาดหวังว่าเป็นที่หนึ่งเสมอ
12. รู้สึกเบื่อหน่ายที่จะเล่นกับเพื่อนที่มีความสนใจในคนละเรื่อง
13. รู้สึกตนเองไม่มีคุณค่า
14. รู้สึกถึงความลำบากในการปรับตัวกับสังคมและคนรอบข้าง
15. รู้สึกอยากเป็นอิสระที่ได้คิดและได้ทำอะไรให้ต่อเนื่องไม่ใช่ถูกควบคุมด้วยเวลา

ดวงเดือน อ่อนน่วม (2529 : 88-89) ได้กล่าวถึงเด็กที่มีความสามารถพิเศษในลักษณะเดียวกัน ดังนี้

1. เด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำกว่าความสามารถ (Underachiever) ซึ่งมักจะมีเหตุผลต่างๆ กัน สาเหตุหนึ่งคือ การที่เด็กมีความรู้สึกไม่ดีต่อตนเอง ไม่ชอบวิธีที่คิดว่าผู้อื่นมองตน พฤติกรรมที่ออกมาจะเป็นลักษณะที่ต่อต้านโดยไม่ตั้งใจ
2. เด็กที่มีความสามารถพิเศษที่มีข้อบกพร่องในการเรียน (Learning difficulties Giffed Children) ความบกพร่องทางการเรียนของเด็กอาจจะเกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม เช่น การสอนไม่ดีหรือเกิดจากตัวเด็ก เช่น ขาดความเอาใจใส่ต่อการเรียนหรือเกิดจากข้อบกพร่องส่วนตัวของเด็ก เช่น ความผิดปกติทางการได้ยิน ซึ่งผู้ปกครองต้องยอมรับความผิดปกตินั้น ถ้าให้ความกดดันเด็กมากในสิ่งที่เขาไม่สามารถทำได้ ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และยังทำให้เกิดปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้น

ความต้องการของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา

อุษณีย์ โพธิสุข (2537 : 22-23) ได้ให้ความเห็นว่าจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทำให้เด็กเหล่านี้มีความต้องการคือ

1. ต้องการการเรียนการสอนที่ทำลายต่อศักยภาพและความสามารถของเขา
2. ต้องการการที่ซับซ้อนและยากกว่าในระดับชาติ
3. ต้องการใช้เวลาในสิ่งที่เขาเชี่ยวชาญน้อยกว่าเด็กคนอื่น ๆ และเขาสามารถทำเสร็จเร็วกว่า แต่ต้องการเวลาที่เหลือหรือเวลานอกเหนือไปจากนั้นทุ่มเทให้กับสิ่งที่ลึกซึ้งกว่าที่เคยสอนอยู่ทั่วไป
4. ต้องการแยกการยอมรับจากคนอื่น ๆ
5. ต้องการคบหาเพื่อนวัยเดียวกัน และเพื่อนต่างวัยที่มีความสามารถทางสติปัญญาทัดเทียมกันหรือคนคนที่สูงกว่าหรือคนที่มีความสนใจเรื่องเดียวกับเขา
6. ต้องการโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความสามารถภายใน
7. ต้องการที่จะพัฒนาความสามารถพื้นฐานและสิ่งที่ตนเองสนใจ
8. ต้องการคำปรึกษาจากผู้ที่มีฟังได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา

สำออง หิรัญบุรณะและคณะ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำโครงการวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ วิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการเรียนการสอนที่ช่วยในการค้นหาและพัฒนาความสามารถพิเศษของเด็กในสาขาวิชาภาษาไทย

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 530 คน ของโรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักเรียนที่ได้รับคัดเลือกจำนวน 16 คน ในการศึกษา และวิเคราะห์ปัจจัยและกระบวนการเรียนการสอนที่ช่วยค้นหา และพัฒนาความสามารถพิเศษของเด็กไทยในสาขาวิชาภาษาไทยผลปรากฏ ดังนี้

1. ปัจจัยที่เอื้อและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการค้นหาเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษาไทยสำหรับระดับประถมศึกษา ในสภาพปัจจุบันคือการใช้
 - ก) ความสามารถของครูในการระบุลักษณะของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษาไทยและเด็กที่มีความสามารถพิเศษแต่มีผลการเรียนต่ำ
 - ข) ความเที่ยงตรงของข้อสอบปลายภาค
 - ค) ความสามารถของครูในการใช้แบบทดสอบวัดแวว แบบวัดความถนัด ทางภาษา การวิเคราะห์และบันทึกพัฒนาการทางความคิดของผู้เรียน
 - ง) ประสิทธิภาพของหลักสูตรเสริมทักษะใช้ในการคัดเลือกผู้มีความสามารถพิเศษ

ด้วยระบบคัดสรรดังกล่าว เมื่อใช้คะแนนพัฒนาทางความคิดเป็นเกณฑ์สามารถระบุเด็กที่มีความสามารถโดดเด่นด้านภาษา 7 คน หรือประมาณ 1.60% ของประชากร เป็นชาย 4 คน และหญิง 3 คน

2. ในการศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่เอื้อต่อพัฒนาการความสามารถของเด็กในสาขาวิชาภาษาไทยได้พัฒนาหลักสูตรสำหรับสอนเสริม (Enrichment Integrated Competence Based) ที่เป็นหลักสูตรบูรณาการที่เน้นกระบวนการและผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) อันเป็นหลักสูตรสำเร็จรูปใน 1 ภาคการศึกษา ใช้เวลาสอน 20 ชั่วโมง ผลการประเมินปรากฏว่าหลักสูตรนี้สามารถพัฒนาการคิดของเด็กนักเรียนเพิ่มขึ้น 1.71 ระดับ ภายในเวลา 5 สัปดาห์ โดยมีระดับสูงสุดอยู่ที่ระดับ 6 (ความคิดสร้างสรรค์) และต่ำสุดอยู่ที่ระดับ 3 (การวิเคราะห์) โดยมีเด็ก 4 คน ที่ไม่ตอบสนองต่อการเรียนเสริมนี้ (ระดับ 1) อัตราการอ่านของเด็กเพิ่มจาก 150-200 คำต่อนาที เป็น 310 คำต่อนาที หลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) มีนิสัยใฝ่หาความรู้ รักการอ่าน 2) มีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 3) มีพัฒนาทักษะการอ่าน การคิด การพูด 4) มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น 5) มีความรักและเข้าใจวรรณกรรมประจำชาติ 6) มีความสามารถในการใช้ภาษาในด้านต่างๆ เพื่อแสดงออก

2. หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์

การจัดหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ เป็นวิธีการจัดการศึกษาอย่างหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งจะทำให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้เรียนรู้เนื้อหากว้างและลึกซึ้งจากเนื้อหาปกติในชั้นเรียน เป็นการตอบสนองความสามารถพิเศษเฉพาะบุคคล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาฉบับแห่งชาติ 2542 ในมาตรา 10 วรรค 4 ดังนั้นจึงต้องทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Program)

พาสโซ (วิทธีพร หล่อสุวรรณกุล. 2544 : 80 ; อ้างอิงจาก Passow. 1985 : 2050) กล่าวว่าหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Curriculum) คือหลักสูตรที่ส่งเสริมกระบวนการคิดในระดับสูงและต้องให้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับแบบและการเรียนรู้ (Learning Styles) ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ การจัดกลุ่มเรียนก็ต้องให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนด้วย

เดวิส และริมส์ (Davis and Rimm. 1994 : 104-106) กล่าวว่าหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์คือหลักสูตรที่ขยายทั้งความกว้างและความลึกมากกว่าหลักสูตรปกติ เป็นหลักสูตรที่เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและพัฒนาทักษะในการคิด นอกจากนั้นยังมุ่งให้ผู้เรียนคิดอย่างเสรี มีวินัยในการเรียน สามารถชี้นำตนเอง (Self-Directed) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คลาร์ก (Clark, 1997 : 204) กล่าวว่า หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์คือที่เพิ่มเนื้อหาจากหลักสูตรปกติ อาจเป็นเนื้อหาที่ยากขึ้น มีความลึกและความกว้างมากขึ้น หรือขยายกลยุทธ์ในการสอนให้แตกต่างไปจากเดิมให้เป็นหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าเป็นหลักสูตรที่ขยายหลักสูตรเดิม ผู้สอนต้องตั้งวัตถุประสงค์ว่าจะให้เกิดอะไรขึ้นกับผู้เรียนบ้าง

ไพร์โต (Piirto, 1994 : 250-290) กล่าวว่าหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์คือหลักสูตรที่ใช้กับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ โดยเน้นพัฒนาการคิด ซึ่งโดยมากจะเป็นหลักสูตรเสริมในด้านต่างๆ คือ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษาและการเขียน ด้านทัศนศิลป์ ด้านดนตรี ด้านการแสดง เป็นต้น

คลินเดน และเดวิส (Clendening and Davies, 1983 : 115) กล่าวว่า หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์คือหลักสูตรที่เรียนรู้จากประสบการณ์ โดยการเพิ่มและขยายความรู้จากเดิมและขยายเนื้อหาที่มีอยู่ในตำราเรียน หรือในชั้นเรียนให้กว้างขึ้น

เมเกอร์ (Maker, 1991 : 99) กล่าวสอดคล้องกันว่าหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์หมายถึง หลักสูตรที่เพิ่มพูนความรู้ให้นอกเหนือจากประสบการณ์ที่ได้รับอยู่ โดยการดัดแปลงและเพิ่มเนื้อหา รวมถึงวิธีการสอนให้มีความกว้างและลึกกว่าหลักสูตรปกติ และจัดให้เหมาะกับลักษณะของผู้เรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2543 : 117) กล่าวว่า หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ คือ การจัดการศึกษาแบบขยายกิจกรรมในหลักสูตรให้กว้างและลึกซึ่งกว่าที่มีอยู่ในหลักสูตรปกติ เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ เน้นกระบวนการการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหา ซึ่งเด็กอาจใช้เวลาในการเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่าเด็กอื่นในชั้นเรียนก็ได้

กล่าวโดยสรุปแล้ว หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์ คือ หลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อขยายหลักสูตรปกติให้มีความยากขึ้น และลึกซึ้งขึ้น เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนตามหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สนองความสนใจและความถนัด พัฒนาความสามารถพิเศษ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ ช่วยฝึกอุปนิสัยของผู้เรียนให้เหมาะสมกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย และให้มีประสบการณ์อันจะนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

2. รูปแบบการจัดหลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์

คลาร์ก (Clark, 1997 : 316-319) ได้เสนอแนวคิดที่ว่าหลักสูตรประสบการณ์อาจใช้วิธีการจำแนกจุดมุ่งหมายของการศึกษา (Taxonomy of Educational Objectives) ของเบนจามิน บลูม (Benjamin Bloom) ในด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งมี 6 ประการ โดยเรียงจากพฤติกรรมจากง่ายไปยาก ดังนี้

1. ความรู้ ความจำ (Knowledge)
2. ความเข้าใจ (Comprehension)
3. การนำไปใช้ (Application)

4. การวิเคราะห์ (Analysis)
5. การสังเคราะห์ (Synthesis)
6. การประเมินค่า (Evaluation)

โดยที่หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์นั้นจะเน้นการสอนในจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ในขณะที่หลักสูตรปกติเน้นในเรื่องความรู้ความจำ และความเข้าใจ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ จุดมุ่งหมายของการสอนตามหลักสูตรปกติกับหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

เรนซูลี (พิชากร แปลงประสพโชค. 2540 : 30 ; อ้างอิงจาก Renzulli. 1977) ใช้รูปแบบสามเสาในการเพิ่มพูนประสบการณ์ (Enrichment Triad Model) ซึ่งมีแนวทางดังนี้

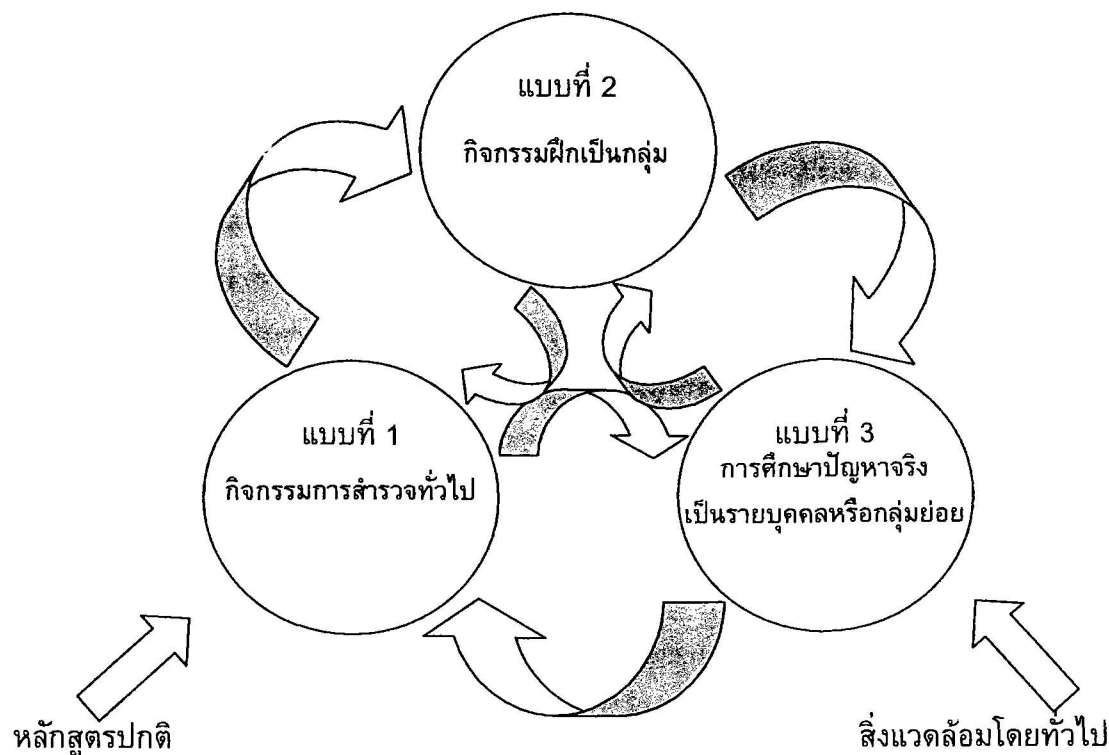
กิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์แบบที่ 1 ต้องเตรียมกิจกรรมและประสบการณ์ให้นักเรียนสำรวจ เช่น เนื้อหาวิชา ประเด็นแง่คิด อาชีพ งานอดิเรก บุคคล สถานที่ เหตุการณ์ที่ไม่มีในหลักสูตรปกติ รูปแบบกิจกรรมนี้โดยทั่วไปได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมความสนใจ การอภิปรายสั้นๆ ภาพยนตร์ ทัศนศึกษา และในทางคณิตศาสตร์ อาจเน้นไปที่กิจกรรมแก้ปัญหาต่างๆ ไป ศึกษา ปฏิทิน คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นฝึกมิติสัมพันธ์

กิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์แบบที่ 2 กิจกรรมฝึกเป็นกลุ่ม ใช้วิธีสอนและวัสดุหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เพื่อสนับสนุนความคิดและจิตพิสัย โดยกิจกรรมการฝึกได้แก่ กลยุทธ์และทักษะ การแก้ปัญหา การฝึกความคิดสร้างสรรค์ ฝึกให้รู้จักสร้างภาพ ความคิดย้อนกลับ การลองผิดลองถูก การจัดข้อมูลในรูปแบบโครงสร้าง หรือหาความสัมพันธ์

กิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์แบบที่ 3 การศึกษาปัญหาจริง เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อยให้นักเรียนสำรวจอาชีพและงาน โดยสมมติบทบาทเป็นตัวแทนนักเรียนเป็นคนอาชีพนั้นๆ และ

ฝึกการแก้ปัญหาที่ยังไม่เกิดที่ยังไม่มีวิธีปกติแก้ปัญหา โดยให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนรับรู้ปัญหา และวิธีการทั้งหมดโดยครูอาจตั้งคำถามปลายเปิด เช่น ถ้า..... จะเกิดอะไรขึ้น

กิจกรรมทั้งสามแบบไม่มีลำดับก่อนหลัง แล้วแต่ความเหมาะสมของสถานการณ์ นักเรียนอาจเริ่มจากกิจกรรมแบบที่ 1 แล้วไปแบบที่ 3 แล้วย้อนกลับมาแบบที่ 2 ก็ได้ ลักษณะการจัดกิจกรรมนี้เรียกว่า แบบการหมุนเวียนกิจกรรม (Revolving Door Model)

ภาพประกอบ 4 กิจกรรมสามเส้าของเรนซูลี

กิจกรรมเพิ่มพูนประสบการณ์ อาจกระทำได้หลายรูปแบบทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียนหรือจัดเป็นโครงการหลักสูตร อาจกระทำได้หลายรูปแบบของกิจกรรมที่น่าสนใจมีดังนี้ (กรรณิกา อุ้นแจ่ม. 2529 : 17 ; อ้างอิงจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2525 : 5-6)

1. การจัดโครงการสำหรับเด็ก (Pupil Projects) เป็นการจัดให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้มีโอกาสศึกษาลักษณะเฉพาะของหลักสูตรที่เรียนอย่างกว้างขวางและละเอียดมากขึ้น โดยการจัดโครงการพิเศษ (Special Projects) ทางด้านการศึกษาและงานวิจัยขั้นสูงในทุกสาขาวิชาให้เด็กเหล่านี้

2. การจัดชุดการเรียนรู้เสริม (Supplemental Learning Kits) เป็นการ จัดชุดการเรียนรู้ ตามระดับชั้นไว้ให้เด็กที่มีความสามารถพิเศษได้ศึกษาตามความสนใจ ชุดการเรียนรู้ อาจจะเป็น มุมห้องภายในห้องเรียน ชุดเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ แบบฝึกหัดเสริมทางด้านลักษณะนิสัย แบบเรียนโปรแกรม หรือสื่อที่อุปกรณ์ทางด้านภาษา เป็นต้น

3. การจัดหน่วยการเรียนรู้พิเศษ (Special Subject Matter Units) เป็นวิธีการจัด หน่วยการเรียนรู้พิเศษซึ่งมีขบวนการเรียนรู้และยุทธวิธีการสอนระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ เช่น ศิลปะ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษในชั้นเรียนปกติ

4. การจัดครูที่มีความชำนาญพิเศษ (Utilization of Teacher Specialists) เป็นการ จัด การสอนแบบเป็นทีมโดยมีการร่วมมือกันระหว่างครูที่มีความชำนาญพิเศษในสาขาวิชาต่างๆ เช่น จัดครูที่มีความชำนาญพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์ไปสอนในระดับชั้นที่เด็กมีความสามารถ พิเศษ ร่วมกับครูคนอื่น ๆ ที่สอนในระดับชั้นแต่มีความชำนาญพิเศษในสาขาวิชาอื่นๆ เป็นต้น

5. การจัดกิจกรรมกลุ่มขนาดเล็ก (Small Group activity) เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กที่ มีความสามารถพิเศษซึ่งสนใจและมีความสามารถในสาขาวิชาเดียวกันจัดกลุ่มขนาดเล็กขึ้นเพื่อ เปิดอภิปรายหรือสัมมนาเป็นระยะๆ ในระหว่างสัปดาห์ โดยมีครูที่ปรึกษากลุ่มโดยเฉพาะครูที่ ไม่ใช่ครูประจำชั้น

6. การจัดกิจกรรมกลุ่มขนาดใหญ่ (Large Group Activity) เป็นการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้หลายๆ รูปแบบ ในลักษณะกิจกรรมกลุ่มขนาดใหญ่ เช่น การสอนโดยใช้โทรทัศน์ การสาธิตโดยสื่อทัศนอุปกรณ์ การบรรยายพิเศษ หรือกิจกรรมสาธารณะที่น่าสนใจ เป็นต้น หรืออาจจะเป็นชั้นเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนเด็กหลายห้องรวมกัน แล้วจัดกิจกรรมที่ดึงดูด ความสนใจเด็กได้ เช่น การจำลองสถานการณ์ในศาล การประชุมสหประชาชาติ หรือการประชุม หอรั้งกันของสภานิติบัญญัติ เป็นต้น

อุษณีย์ โพธิ์สุข (2543 : 118) ได้เสนอเพิ่มเติมว่าการจัดการเรียนการสอนแบบ เพิ่มพูนประสบการณ์ในชั้นเรียนทำได้ดังนี้

1. ปรับกิจกรรมแบบฝึกหัดต่างๆ ให้เปิดกว้าง ถ้าเป็นคำถามก็เป็นคำถามปลายเปิด ให้มากที่สุด

2. อนุญาตให้เด็กเลือกหัวข้อกิจกรรมหรือเสนอรูปแบบหรือเนื้อหาการเรียนการสอน

3. ฝึกหัดเด็กทำโครงสร้างการเรียนรู้ แผนที่ความรู้ของตนเอง

4. ฝึกให้เด็กเรียนอะไรให้ลึกให้กระจ่างชัดเจน

5. ปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะกับลีลาการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน

6. จัดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กในสิ่งที่เขาสนใจ พัฒนากระบวนการคิดระดับสูง บูรณาการหลายๆ สาขาวิชาเข้าด้วยกัน

7. จัดชั้นพิเศษให้กับเด็กที่มีความสนใจและมีความสามารถในเฉพาะวิชา เช่น คณิตศาสตร์ ภาษา

8. จัดชั้นพิเศษเป็นบางเวลา เช่น เสาร์ - อาทิตย์ ปิดเทอม
9. จัดกิจกรรมพิเศษในชั้นเรียนปกติ

หลักสูตรประวัติศาสตร์

1. หลักสูตรประวัติศาสตร์

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประวัติศาสตร์ระดับประถมศึกษา เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2542 และระดับมัธยมศึกษา เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2542 โดยเริ่มใช้ปีการศึกษา 2543 เป็นต้นไป สำหรับระดับมัธยมศึกษาได้จัดเฉพาะโรงเรียนที่เริ่มเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ส่วนอื่น ๆ ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารการศึกษา

ระดับประถมศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นไทยมากยิ่งขึ้น จึงให้ปรับปรุงคำอธิบายในส่วนของประวัติศาสตร์ไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2	เพิ่มหน่วยย่อยที่ 4 ประวัติศาสตร์ไทยในหน่วยที่ 4 ชาติไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4	ยกเลิกหน่วยย่อยที่ 2 ประวัติศาสตร์สุโขทัยในหน่วยที่ 4 ชาติไทยและให้ใช้ในหน่วยย่อยที่ 2 ประวัติศาสตร์ไทย และหน่วยย่อยที่ 2 เดิม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6	ยกเลิกหน่วยย่อยที่ 1 ประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา / กรุงธนบุรี / กรุงรัตนโกสินทร์ ในหน่วยที่ 4 ชาติไทย และให้ใช้หน่วยย่อยที่ 1 ประวัติศาสตร์ไทยแบบหน่วยย่อยที่ 1 เดิม

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ให้ใช้ทุกระดับชั้นตั้งแต่ ป.1- ป.6 พร้อมกันตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 เป็นต้นไป จากการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารหลักสูตร

ในระดับชั้นปีที่ 1-2 มีคำอธิบายเนื้อหาเรื่องประวัติศาสตร์ไทย เพิ่มขึ้นเป็นหน่วยย่อยที่ 4 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และระดับชั้นปีประถมศึกษาปีที่ 5-6 ใช้คำอธิบายเนื้อหาเรื่องประวัติศาสตร์ไทยที่ปรับปรุงให้มีแบบเดิม ให้จัดการเรียนรู้แก่นักเรียนภายในคาบเวลาที่สถานศึกษาใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอย่างยืดหยุ่น ตามสภาพ

ความเหมาะสมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544.)

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยระดับประถมศึกษา

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ควรเน้นให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจถึงสาระสำคัญของความหมายคำว่า “ประวัติศาสตร์” ความสำคัญของการอยู่ร่วมกันเป็นประเทศ การดำเนินชีวิตที่มีสติ รอบคอบ การมีทักษะในการทำงานเพื่อหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขปัญหาความผิดพลาดมิให้เกิดขึ้นอีก ความมีน้ำใจในการช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อการอยู่ร่วมกันในอนาคตอย่างสงบและสันติสุข โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน กิจกรรมสำรวจ รวบรวมข้อมูลภายในชุมชน การบันทึก สัมภาษณ์การศึกษานอกสถานที่ การจัดทำรายงาน การเล่า การสนทนาในกลุ่มเพื่อน การเสวนากับเพื่อนต่างโรงเรียน การทำโครงงาน การอภิปรายร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน การจัดทำเอกสารความรู้ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ

ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ กัน โดยเชื่อมโยงเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทย ในแต่ละช่วงสมัยเข้ากับสถานการณ์ดำเนินชีวิตจริง เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงสภาวะธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่ในทุกๆ สิ่ง ทุกๆ อย่าง และสร้างเสริมเจตคติการปฏิบัติตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเพื่อการดำเนินชีวิตที่มีความสุขร่วมกัน

2. เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย (กรมวิชาการ. 2543 : บทนำ) ได้กล่าวถึง การสอนประวัติศาสตร์ไทยอาจมีชีวิตชีวาขึ้นมาได้จากการใช้สื่อการสอนต่างๆ เช่น แผนที่วิดิทัศน์ แผ่นใส การอ่านเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้องและการศึกษานอกสถานที่ แต่สื่อเหล่านี้จะไม่มีในความหมายในสองกรณี กล่าวคือ ประการแรก ถ้าการสอนนั้นขาดประเด็นที่จะนำไปสู่การถกเถียง ดังนั้น ในการเตรียมการสอนแต่ละเรื่อง ผู้สอนอาจต้องเริ่มต้นโดยการตั้งคำถามที่ดีไว้ก่อน เพราะการตั้งคำถามที่ดีต้องการคำตอบที่ดีด้วย ประการที่สอง การสอนและกิจกรรมควรสอดคล้องกับบุคลิกภาพของนักเรียน

ย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่า เด็กชั้นประถมศึกษาอยู่ในวัยที่ละเอียดอ่อน มีจินตนาการสูง ช่างซักช่างถาม และยังอ่านหนังสือได้ไม่มากนัก ดังนั้นเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทยจึงต้องเป็นเรื่องอย่างกว้างที่สุดและไม่ซับซ้อนเลย วิธีการเล่าเรื่องไม่ว่าจะเป็นตำนาน หรือชีวประวัติของบุคคลสำคัญของชาติและท้องถิ่น ควรจะกระตุ้นให้เด็กมีไฟใฝ่รู้ต่อไป บางครั้งไฟใฝ่รู้ของเด็กจะนำไปสู่คำถามที่เราคาดไม่ถึง

ในการสอนประวัติศาสตร์ระดับประถมศึกษาชั้น ครูสามารถสอดแทรกเรื่องจริยธรรม และปลูกฝังความมีคุณธรรมแก่เด็กในวัยนั้นได้ไม่น้อยทีเดียว ในการกล่าวถึงบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ครูอาจตั้งคำถามว่า ในชุมชนและท้องถิ่นของนักเรียนมีใครสมควรได้รับการยกย่องเชิดชูในฐานะคนดีของสังคมบ้าง และเพราะเหตุใด กิจกรรมเสริมเหล่านี้ จะทำให้เด็กได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และกระตุ้นสำนึกชาติญาณการบูชาวีรบุรุษของเด็กไปในทางที่ถูก รวมทั้งเป็นการวางรากฐานให้แก่สังคมประชาธิปไตยด้วย เพราะครูสามารถโยงไปถึงเรื่องของหลักการในการเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาล ไปจนถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา

ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 นักเรียนเข้าสู่วัยพร้อมที่จะรับทราบข้อมูลได้มากขึ้น แต่สื่อการสอนประเภทรูปภาพ แผนที่ และการนำเสนอในรูปแบบของการ์ตูนประวัติศาสตร์จะทำให้เด็กสนใจเรียนรู้มากขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนอาจส่งเสริมให้เด็กมีสายสัมพันธ์กับครอบครัว และท้องถิ่นหรือชุมชนของตน ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรมีการพานักศึกษาเข้าชมโบราณสถานและพิพิธภัณฑ์สถานต่างๆ เท่าที่โอกาสอำนวยกิจกรรมที่สมควรทำเป็นอย่างยิ่งคือการให้นักเรียนสำรวจชุมชน หรือท้องถิ่นของเขาว่ามีโบราณสถานอะไรบ้าง มีความเป็นมาอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไรหรือไม่สำหรับชุมชนและท้องถิ่น

3. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ที่สำคัญดังนี้

มาตรา 7 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

มาตรา 23 การจัดการศึกษาเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมในเรื่อง

- (1) ความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมโลก และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (2) ฝึกทักษะกระบวนการคิดและประยุกต์ใช้ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา
- (3) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนที่สมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณภาพ ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชา

(4) จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากสื่อ และแหล่ง
วิทยาการประเภทต่าง ๆ

มาตรา 25 ส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้
แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์

มาตรา 27 สถานศึกษาจัดทำสารของหลักสูตร เพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองดี
ของชาติเกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์
เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

แนวทางการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในอดีต เป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่ายทั้งผู้สอน
และผู้เรียน เป็นวิชาที่ใคร ๆ ไม่อยากสอน เนื่องจากเป็นเรื่องราวในอดีตที่มีมานาน และไม่มีใคร
สามารถบอกหรือตัดสินใจได้อย่างชัดเจนในแต่ละเรื่อง ตั้งแต่เรื่องถิ่นกำเนิดของไทยปัจจุบัน มี
หลายแนวคิด ส่วนใหญ่เกรงว่าจะสอนนักเรียนผิด ประกอบกับเอกสาร แหล่งศึกษาค้นคว้ามี
น้อย โดยเฉพาะหนังสือพงศาวดารต่าง ๆ หรือแผนที่ที่มีรายละเอียดของชุมชนท้องถิ่นของตนที่
ไม่มีที่จะศึกษา และในสายตาของคนทั่วไปมักจะมองครูที่สอนประวัติศาสตร์ ว่าเป็นคนเก่าคร่ำครึ
หลงมกมายในความเป็นมาในอดีต เด็กนักเรียนที่เรียนรู้แบบท่องจำ ตามตำราหนังสือเพียงเล่มเดียว
โอกาสที่ศึกษา รวบรวมข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ นอกห้องเรียนมีน้อย ส่วนหนึ่งเกรงว่าถ้าออกไป
จากนอกโรงเรียนแล้วเกิดอันตรายจะต้องมีความผิด นักเรียนจึงมีความคิด ความรู้ ประสบการณ์
แคบ ขาดวิธีการทางประวัติศาสตร์ ที่ต้องอาศัยการรวบรวม ข้อมูล มาคิดวิเคราะห์ อภิปราย
แสดงความคิดเห็น และสรุปองค์ความรู้อย่างมีเหตุผล ไม่ตัดสินว่าถูกหรือไม่ถูกแต่ดูที่การคิด
วิเคราะห์ ความมีเหตุผลเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในปัจจุบันต้องอาศัยหลาย ๆ
วิธีตามความสามารถ และศักยภาพของครู โรงเรียนและนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีแนวทางการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยดังนี้

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน

1. โรงเรียนวิเคราะห์หลักสูตรประวัติศาสตร์และนำไปเตรียมการสอน เขียนแผนการสอน
2. สร้าง/พัฒนาหลักสูตรประวัติที่สอดคล้องกับท้องถิ่น
3. ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาบริหารจัดการและส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ประวัติศาสตร์ไทยตามที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ ปรับปรุง และนิเทศภายใน ครูในโรงเรียน
ให้ปรับเปลี่ยนแนวทางการสอนโดยเน้นการสร้างค่านิยม ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาประวัติศาสตร์
เกิดความรักความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษไทยในอดีต

4. ครู และโรงเรียนร่วมกันสร้างสื่อ/ นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ไทย
5. ส่งเสริมการเรียนรู้จากโครงการประวัติศาสตร์
6. จัดเข้าค่ายประวัติศาสตร์ที่มีการศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑ์
7. โรงเรียนจัดกิจกรรมการอาสาสมัคร/ นักประชาสัมพันธ์/มัคคุเทศก์/ไกด์น้อย ในการพานักท่องเที่ยวชมสถานที่แหล่งประวัติศาสตร์ไทย
8. โรงเรียนรวบรวมและจัดระบบข้อมูลแห่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และนำมาใช้ในการเรียนการสอน
9. โรงเรียนจัดแหล่งการเรียนรู้แหล่งประวัติศาสตร์ โรงเรียนธรรมชาติ และพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน
10. ผู้บริหาร/ครู ทำวิจัยในชั้นเรียน/ โรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
11. ส่งเสริมนักเรียนเขียนหนังสือประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น
12. โรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย
13. โรงเรียนสนับสนุนการจัดซื้อ/ ขอรับบริจาคและใช้หนังสืออ้างอิงการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

ทักษะและกระบวนการ

ในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์นั้น ผู้เรียนควรได้พัฒนากระบวนการต่าง ๆ จนเกิดเป็นนิสัยหรือทักษะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ทักษะในการคิด ได้แก่ การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์ หลักการและนำไปใช้ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ทักษะการแก้ปัญหา ได้แก่ ความสามารถในการตั้งคำถาม และการตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบ สมมติฐาน และสรุปเป็นหลักการ
3. ทักษะในการเรียน ได้แก่ ความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้ โดยการอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถในการสื่อสารโดยการพูด การเขียน และการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ และสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ดังกล่าว
4. ทักษะทางกระบวนการกลุ่ม ได้แก่ ความสามารถในการเป็นได้ทั้งผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม มีส่วนรวมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เจตคติและค่านิยม

วิชาประวัติศาสตร์ จะช่วยพัฒนาค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตย และความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง พึ่งตนเอง เชื่อสัจยสุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอใจในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่นเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่า การอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองของศาสนาและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การจัดการ -การปฏิบัติตน

กิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มสามารถนำความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติที่ได้รับ กระบวนการปมนิสัย มาใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

การสอนประวัติศาสตร์

การสอนประวัติศาสตร์มุ่งเน้นการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยการเน้นการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงของประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมและการคัดเลือกหลักฐาน เป็นขั้นตอนที่จะต้องทำตั้งแต่เริ่มแรก และตลอดเวลาที่ศึกษาค้นคว้า ทั้งนี้จะต้องคอยติดตามหลักฐานที่อาจจะมีการค้นพบใหม่ ๆ หรือมีการตีความใหม่ ๆ อยู่เสมอ

2. การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าหลักฐาน ซึ่งจะประเมินคุณค่าหลักฐานทั้งจากภายนอกและหลักฐานภายใน ดังนี้

1) การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าหลักฐานจากภายนอก จะเน้นการมุ่งวิเคราะห์ พิสูจน์หลักฐานว่าเป็นจริงหรือของปลอม ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าจากหลักฐานภายใน เป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐาน และคุณค่าของหลักฐาน

3. การตีความ ประกอบด้วย การแปลความหมาย วิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) การตีความในแนวดิ่ง ยึดประเด็นปัญหาเป็นสำคัญมากกว่าตามลำดับเวลา ก่อนหลัง การตีความหมายในแนวราบ จะยึดลำดับก่อนหลังเป็นสำคัญ

4. การสังเคราะห์ คือ การนำข้อมูลมาจัดระเบียบผสมกันเป็นอย่างกลมกลืนต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ เช่น การวางเค้าโครงเรื่อง ข้อสมมุติฐาน การวิเคราะห์ตีความหลักฐานและสามารถสรุปเรื่องได้

การส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกโรงเรียน

1. ประชุมสัมมนานักประวัติศาสตร์เกี่ยวกับแนวการสอนประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบันและทศวรรษหน้า
 2. จัดอบรมรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์แนวใหม่
 3. จัดสรรงบประมาณสนับสนุนสร้างสื่อ / นวัตกรรมประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
 4. จัดทำ / รวบรวมประกวดเพลงประวัติศาสตร์ไทย
 5. สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย
 6. ส่งเสริม / จัดทำวิจัย รูปแบบการสอนประวัติศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
 7. ประกวดโครงการประวัติศาสตร์
 8. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนกับต่างประเทศ
- ในด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี
9. ส่งเสริม / จัดทำ สารานุกรมประวัติศาสตร์
 10. ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการสอนประวัติศาสตร์
 11. ประกวดยุวทูตไทย และส่งไปแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศ
 12. จัดประชาสัมพันธ์บุคคล / หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทย
 13. จัดงานสัปดาห์ประวัติศาสตร์ไทย โดยแสดงนิทรรศการนำเสนอผลงานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย
 14. ส่งเสริมการจัดทำพิพิธภัณฑ์โรงเรียน โรงเรียนนานาชาติ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การเรียนการสอน

3. วิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

วิจิตร สินสิริ (2519 : 43) และ Kochhar, S.K. (1976 : 50) ได้กล่าวถึงวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ดังนี้

เนื้อหา

1. ลักษณะของวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ในปัจจุบันนักการศึกษาทั้งหลายเริ่มหันมาสนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของตนเองเพิ่มมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งในหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ต้องเพิ่มวิชาที่เรียกว่า

“ประเทศของเรา” และ “จังหวัดของเรา” เข้าไว้ จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนจะต้องศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของจังหวัดนั้นๆ สอนลูกศิษย์ ส่วนการศึกษาในระดับที่สูงกว่านั้นก็เน้นศึกษาเฉพาะเรื่องมากเข้าทุกที โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชา “ประวัติศาสตร์”

ตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2520 ที่เกี่ยวกับหมวดสังคมศึกษา มีจุดประสงค์บางข้อที่เกี่ยวกับเรื่องของท้องถิ่น เช่น

- เพื่อให้เกิดความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่นของตน ตามสภาพทางภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม

- เพื่อให้เข้าใจและสามารถวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นของประเทศ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันนำไปสู่การสร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างพลเมืองในชาติ

- เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าและมีความรับผิดชอบในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีของท้องถิ่นและของประเทศ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

การศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นหรือที่เรียกว่า “วิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” เราได้กระทำกันนานแล้ว ผู้ที่ทำการศึกษส่วนใหญ่เป็นผู้ที่รักในบ้านเกิดเมืองนอนไม่ยอมให้เรื่องราวของท้องถิ่นสูญหายไป จึงได้ทำการศึกษา ค้นคว้า และขีดเขียนเอาไว้ การกระทำของคนพวกนี้ ดูจะเป็นไปในลักษณะ “นักประวัติศาสตร์สมัครเล่น” มากกว่าที่จะกระทำคนเป็นนักประวัติศาสตร์จริงๆ

ลักษณะที่สำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น อาจจำแนกออกได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นประวัติศาสตร์ของภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง หรือของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งโดยเฉพาะ อาจจะเป็นเรื่องราวตั้งแต่สมัยโบราณหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งทางด้านการปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ฯลฯ เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวผู้ศึกษา เช่น ประวัติศาสตร์เมืองพิษณุโลก ก็ถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เมื่อเปรียบเทียบกับประวัติศาสตร์ไทยทั้งหมด เรื่องที่จะศึกษาเกี่ยวกับเมืองพิษณุโลกก็อาจเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ความเป็นมา โบราณวัตถุ โบราณสถาน วัดวาอารามต่างๆ บุคคลสำคัญ ขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ

2. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอาจจะกำหนดโดยพิจารณาขอบเขตในการศึกษา เช่น

- ถ้าหากพูดถึงประวัติศาสตร์โลก การศึกษาประวัติศาสตร์เอเซีย ก็ถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

- ถ้าหากพูดถึงประวัติศาสตร์เอเซีย การศึกษาประวัติศาสตร์ไทย ก็ถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เรายังสามารถที่จะแยกย่อยให้เล็กลงไปถึงตำบล หมู่บ้านได้ ด้วยเหตุนี้ก็สามารถกล่าวได้ว่า “ประวัติศาสตร์ทั้งหมดเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น” เพียงแต่ให้มีการเปรียบเทียบกับขอบเขตที่ใหญ่กว่าเท่านั้น

ด้วยเหตุที่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ขั้นมูลฐานที่สำคัญ ถ้าหากเราได้รวมเอาวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหลายๆ ถิ่นมารวมกัน ก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญ

ของการศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศ เป็นเพียงคำว่า “นักประวัติศาสตร์สมัครเล่น” ในท้องถิ่นนั้นๆ จะต้องเป็นผู้ไม่ลำเอียง ไม่ชาตินิยมจนเกินไป เราก็จะได้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ถูกต้อง เพราะคนเหล่านี้เป็นผู้ที่มีเอกสาร และหลักฐานอยู่ในครอบครอง

การศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการปลูกฝังให้คนรักในท้องถิ่น จะเป็นการรักษาความรู้ที่เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในท้องถิ่นนั้นไม่สูญหาย ทำให้คนรุ่นหลังได้ทราบความเป็นมาของตน และจะทำให้รักท้องถิ่นของตนมากยิ่งขึ้น

2. วิธีการทางประวัติศาสตร์

เนื่องจากประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ต้องการข้อเท็จจริง โดยมีหลักฐานอ้างอิง ดังนั้นควรปลูกฝัง “วิธีการทางประวัติศาสตร์” ให้สำหรับนักศึกษาด้วย วิธีการทางประวัติศาสตร์ในปัจจุบันและมีลักษณะคล้ายๆ กับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ พอจะสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรวบรวมความรู้ ความคิดของนักการศึกษารุ่นก่อนรวมทั้งเก็บรวบรวมหลักฐานข้อมูลที่เป็นวัตถุโบราณทางประวัติศาสตร์ด้านต่างๆ ให้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น ความรู้และข้อคิดเห็นของนักมานุษยวิทยา นักสังคมวิทยา นักโบราณคดี นักภาษาศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ ภัณฑารักษ์ประจำพิพิธภัณฑ์ บรรณารักษ์ประจำห้องสมุดและหอจดหมายเหตุ รวมทั้งความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในอีกหลายสาขาของวิชาการร่วมสมัย นอกจากนี้ก็เป็นหลักฐานพวกอื่นๆ เช่น นิทานปรัมปรา ศิลปจารึก เหรียญกษาปณ์ ซากอิฐปูนของวัดวาอาราม ปราสาทราชวัง พระพุทธรูป และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เครื่องใช้ไม้สอยตามบ้านช่องของปวงชน ตลอดจนเอกสารจดหมายเหตุ ตัวเขียนตัวพิมพ์ ที่เป็นวัตถุโบราณทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การใช้ความชำนาญคัดเลือกข้อเท็จจริง แต่ละชั้นออกเป็นพวกว่าหลักฐานที่ใช้ในส่วนเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับเหตุการณ์หรือเรื่องที่เราต้องการศึกษามากน้อยเพียงใด หรือเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น เช่น นักประวัติศาสตร์อาจใช้นิทานปรัมปราช่วยสอนให้เห็นถึงร่องรอยของความเป็นมาในอดีต ก่อนที่จะมีการจารึกหลักฐานอย่างถาวร และการใช้พงศาวดารหรือการบันทึกความทรงจำในอดีตช่วยลำดับเหตุการณ์ในขั้นแรก ต่อมาก็อาจใช้ศิลปจารึก เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การประเมินค่าความสำคัญของข้อเท็จจริงแต่ละชั้นที่ได้ผ่านการเลือกเฟ้นมาแล้วว่ามีความน่าเชื่อถือที่แท้จริงอย่างไร ในอันที่จะนำมาเป็นหลักฐานสำหรับเหตุการณ์ที่ได้เกิดขึ้นในอดีต เช่น พงศาวดาร จดหมายเหตุความทรงจำ การบันทึกเหตุการณ์ส่วนตัว ฯลฯ หลังจากนั้นก็นำเอาหลักฐานชนิดพงศาวดารและวิจารณ์เหตุการณ์ย้อนขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ว่าได้ดำเนินงานไปถึงขั้นใด

ขั้นที่ 4 การใช้วิจารณ์ญาณแจกแจงต่อไปให้เห็นว่า ข้อเท็จจริงแต่ละข้อนั้นมี ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างไร หรือตั้งคำถามถามตัวเองว่า เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นได้อย่างไร นักประวัติศาสตร์ จะต้องพยายามค้นหาสาเหตุและต้องเลือกเฟ้นข้อเท็จจริงมาพิสูจน์

ขั้นที่ 5 ลำดับความสำคัญของเหตุการณ์แล้วลองสรุปปัญหานั้น

แหล่งความรู้เกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เนื้อหาวิชา

แหล่งความรู้ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เพื่อให้สะดวกแก่การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และสามารถศึกษาค้นคว้าได้ทันที จึงขอเสนอแหล่งความรู้ต่างๆ ดังนี้

1. วัด เป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เพราะเป็นศูนย์กลางของท้องถิ่น ในการศึกษาเราจะได้หลายๆ สิ่งจากวัด เช่น สมุดข่อย ใบลาน โบราณวัตถุ โบราณสถาน พวงกลดลายทาง ศิลปะ และที่สำคัญคือ พระท่านจะเป็นผู้บอกเล่าเหตุการณ์ เรื่องราวอย่างดี
 2. หน่วยราชการ อาจจะเริ่มตั้งแต่บ้านผู้ใหญ่บ้าน บ้านกำนัน อำเภอ สถานีตำรวจ ศาล ที่ทำการไปรษณีย์ ส่วนการศึกษาหรือหมวดการศึกษา กรมที่ดิน กระทรวงต่างๆ ฯลฯ จากหน่วยราชการนี้เราจะได้ออกสาร จดหมายเหตุ โฉนด หนังสือ วารสาร และรายงานกิจการประจำปีของท้องถิ่น
 3. หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
 4. เอกสาร บัญชี ใบสั่งจอง จากบริษัท ห้างร้าน ธนาคาร
 5. จดหมายส่วนตัว อนุทิน บันทึกเหตุการณ์ประจำตระกูลที่พอเปิดเผยได้
 6. บันทึกหลักฐานของครอบครัวเกี่ยวกับการเกิด การแต่งงาน การตาย
 7. สมุดภาพของครอบครัวซึ่งแสดงให้เห็นเหตุการณ์ในกาลเทศะเกี่ยวกับบุคคลพวกต่างๆ ประเพณีต่างๆ
 8. รายงาน สมุดแบบฝึกหัดเก่าๆ ของโรงเรียน
 9. รายงานกิจการ บัญชีของสมาคม สโมสร ชุมนุม
 10. รายการธุรกิจ รายการบันเทิงเก่าๆ รวมทั้งข้อความโฆษณา
 11. ของที่ระลึก เครื่องราง ของขลัง พระเครื่อง หรือของเก่าของโบราณ
 12. สมุดคู่มือแนะนำต่างๆ ที่มีภาพประกอบ มีวิธีการปฏิบัติ รวมถึงหลักฐานการดำรงชีพของประชาชน
 13. เรื่องราวความทรงจำเกี่ยวกับบุคคลที่มาตั้งถิ่นฐานและเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งอาจได้มาโดยวิธีการสัมภาษณ์
 14. หลุมฝังศพ จารึกต่างๆ
- การที่คนไทยเราไม่ชอบการบันทึก รวบรวมเหตุการณ์ หลักฐานต่างๆ แหล่งที่เสนอมาดังกล่าวพอจะให้ข้อมูลได้บ้าง ถ้าหากผู้ศึกษามีความตั้งใจจริงๆ

เทคนิคและกิจกรรมที่พึงใช้ในการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

1. การออกไปรวบรวมข้อมูล หลักฐาน วัสดุสิ่งของต่างๆ
2. การจัดกลุ่มพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูล หลักฐาน
3. การอ่านตำราและหนังสือประกอบหลายชนิด
4. การให้รวบรวมรายชื่อหนังสือที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
5. การเปิดตำราอ่านและเรียน โดยอาศัยการแนะแนวของครู
6. การซักถามปัญหา
7. การประชุมทางวิชาการและการสัมมนาปัญหา
8. การอ่าน การใช้การวิเคราะห์และการทำแผนที่ แผนที่ แผนผัง กราฟ
9. การรายงานและการวิจัยของผู้เรียน
10. การสำรวจ สัมภาษณ์ การขุดค้น การฝึกภาคสนาม
11. ดุสไลด์ ภาพยนตร์ ฟิล์มสกริป ภาพ รวมทั้งการวิจารณ์
12. การอภิปราย โต้วาที ประชุมโต๊ะกลม
13. การรายงานของคณะกรรมการหรือโครงการทำงานเป็นกลุ่ม
14. เชิญวิทยากรมาพูดและสัมภาษณ์
15. การสาธิตดนตรี ละคร การแสดงบทบาทต่างๆ
16. การจัดทัศนศึกษาเมืองเก่า พิพิธภัณฑ์ และแหล่งขุดค้นทางโบราณคดี ฯลฯ
17. การออกวิทยุ โทรทัศน์
18. การรวบรวมข่าวหนังสือพิมพ์ วารสาร เอกสาร รูปภาพ
19. การสร้างสถานการณ์จำลอง การแก้ปัญหา
20. การจัดนิทรรศการ ผลงาน สิ่งของ
21. การเข้าร่วมกิจกรรม สังคม วัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่น

ฯลฯ

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ผู้สอนบรรยายในเนื้อหาวิชา รวมทั้งอภิปรายร่วมกันกับผู้เรียนในชั้น
2. การพิจารณาร่วมกันกับผู้เรียนในการวางแผนงานในการศึกษา เช่น การเชิญวิทยากร มาบรรยาย การทัศนศึกษา การสำรวจ การสัมภาษณ์ การฝึกภาคสนาม การเข้าร่วมกิจกรรม ทางสังคม วัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่น ฯลฯ การแบ่งงานที่จะทำ

ประโยชน์ของการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เนื้อหาวิชา

1. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยให้การศึกษาวិชาประวัติศาสตร์มีความหมาย มีชีวิตชีวา ดึงดูดความสนใจ กระตุ้นให้เกิดจินตนาการทางประวัติศาสตร์ และเป็นการนำไปสู่วิธีการเบื้องต้นในการศึกษาประวัติศาสตร์
2. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยส่งเสริมความประทับใจในมรดกทางวัฒนธรรมความเจริญของท้องถิ่น ความสำนึก ความรักในท้องถิ่นของตน ตลอดจนทักษะในการประเมินค่าความเจริญต่างๆ
3. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นถือว่าเป็นสนามทดลองในการเขียนและการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักประวัติศาสตร์สมัครเล่นและเตรียมนักประวัติศาสตร์ที่มีความสามารถในอนาคต
4. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยสนับสนุนความคิดในการศึกษาประวัติศาสตร์เชิงสหวิทยา โดยอาศัยวิธีการค้นพบ สืบสวนสอบสวน การบุกเบิกสำรวจและการแก้ปัญหาต่างๆ
5. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะในการศึกษาประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์วิพากษ์ ไตร่ตรอง และแบบวิทยาศาสตร์
6. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยส่งเสริมทักษะการพิจารณาข้อมูล หลักฐานขั้นต้นที่อยู่ใกล้ตัว
7. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยส่งเสริมพัฒนาทักษะ และวิธีทางประวัติศาสตร์
8. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นช่วยส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่รู้ ความสนใจของผู้ศึกษาเชิงประวัติศาสตร์
9. ปัจจุบันความสนใจของนักการศึกษาที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาในการเรียนการสอนมีการนำเอาเทคนิคและวิธีการศึกษาวิชาโบราณคดีแบบใหม่มาผสมผสานกันกับวิธีทางวิทยาศาสตร์ เช่น วิธีการสำรวจ ขุดค้น รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ และพิสูจน์หลักฐานทำให้นักเรียนตื่นตัวสนใจการเรียนประวัติศาสตร์ว่าการเรียนแบบเก่า ความมุ่งหมายในการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในโรงเรียนจึงเป็นไปเพื่อปลูกฝังความรัก ความภูมิใจ และความรู้สึกเป็นเจ้าของในมรดกวัฒนธรรมและท้องถิ่นของตน นักเรียนก็ได้เรียนในสิ่งใกล้ตัวที่มีข้อเท็จจริงมีหลักฐานและประจักษ์พยานให้เห็นชัดเจน ทำให้บทเรียนน่าสนใจและมีความหมายสำหรับตน และสิ่งที่สำคัญก็คือเพื่อฝึกทักษะวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ตามแนวความคิดใหม่ โดยนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติการอย่างจริงจังเอง สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะให้ประโยชน์ไม่เพียงแต่ความตื่นตาตื่นใจในผลที่ค้นพบเท่านั้น แต่ยังได้ทักษะในวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์อันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญด้วย

ลักษณะของครูผู้สอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ดี

1. เป็นผู้ที่มีการประสบการณ์ในเรื่องเนื้อหาสาระ และวิธีการทางประวัติศาสตร์
2. เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และผู้เรียน
3. เป็นผู้ที่เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วสามารถที่จะสื่อความหมายและสามารถแปลความหมายได้
4. เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์
5. เป็นผู้ที่มีความอยากรู้ อยากเห็นอยู่เสมอ
6. ควรเป็นผู้ที่เสริมแรงให้ผู้เรียน อยากรู้ อยากเห็น อยากแสวงหาความรู้ต่อไป
7. มีความผูกพันในภาระหน้าที่ ที่จะสร้างความเข้าใจอันดีในท้องถิ่น หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องที่ศึกษา ไม่เอาอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในอดีตที่เกิดขึ้น
8. จะต้องมีความอดทน กล่าวคือ สามารถประเมินค่าต่าง ๆ ได้โดยไม่ลำเอียง หรือตั้งอยู่บนรากฐานของตัวเอง

ลักษณะของหัวข้อที่สามารถนำมาเรียบเรียงเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

หลังจากที่ได้ค้นคว้า รวบรวม เอกสาร หลักฐาน ข้อมูลต่างๆ แล้ว เราสามารถนำมาเรียบเรียงประวัติศาสตร์ได้ ลักษณะหัวข้อที่เสนอแนะมีดังนี้

1. ลักษณะทางด้านภูมิศาสตร์
2. ชนเผ่าดั้งเดิม
3. การค้นพบ การสำรวจ การอพยพโยกย้าย
4. ลักษณะของบุคคลที่บุกเบิกเข้ามาตั้งถิ่นฐาน
5. พัฒนาการทางด้านการคมนาคมสื่อสารกับโลกภายนอก
6. พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ
7. พัฒนาการทางด้านการค้า ธุรกิจ อุตสาหกรรม
8. ลักษณะทางการศึกษา
9. ลักษณะความเชื่อถือ ศาสนสถาน ศาสนพิธี
10. ลักษณะวัฒนธรรม และกิจกรรมนันทนาการ
11. กฎหมายและระเบียบต่างๆ
12. บริการสุขภาพอนามัย
13. พัฒนาการทางด้านสังคม ชุมชน สโมสร ฯลฯ
14. พัฒนาการทางการเมือง การปกครองในท้องถิ่น
15. บริการสาธารณะต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา

ฯลฯ

ปัญหาต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต้องประสบ

1. ปัญหาการหาเอกสารประกอบการเรียนการสอน
2. ปัญหาการเลือกสรรวัสดุเอกสารและเรื่องให้เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน
3. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับวิชาประวัติศาสตร์หรือวิชาอื่น ๆ

โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ประเทศ

4. ปัญหาอื่นๆ ซึ่งแล้วแต่ละท้องถิ่นจะประสบซึ่งอาจจะแตกต่างกันไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

โชติมา จันทน์สุคนธ์ (2536 : บทคัดย่อ) การศึกษาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่จังหวัดนครศรีธรรมราชในระหว่าง พ.ศ. 2521 – 2531 นี้ ส่งผลกระทบที่เป็นคุณูปการแก่ท้องถิ่น นครศรีธรรมราชอย่างมาก นั่นคือสามารถสร้างชุดความรู้ทางประวัติศาสตร์ให้แก่เมือง นครศรีธรรมราชได้สำเร็จ คือ บรรดาหนังสือรายงานการสัมมนาซึ่งเท่ากับเป็นชุดของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของนครศรีธรรมราชอย่างสำคัญด้วย อีกทั้งสามารถผลักดันสถานะความสำคัญของจังหวัดนครศรีธรรมราชให้ขึ้นไปสู่ความเป็นศูนย์กลางความเจริญในด้านต่างๆ ของภาคใต้ตอนกลางในนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 – 2534) ได้สำเร็จอีกด้วย

การไปทัศนศึกษา (Field Trip)

ความหมาย

วิธีสอนโดยการไปทัศนศึกษาคือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนและเดินทางไปศึกษาเรียนรู้ ณ สถานที่อันเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องนั้น (ซึ่งอยู่นอกสถานที่ที่เรียนกันอย่างเป็นปกติ) โดยมีการศึกษาสิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการที่ได้วางแผนไว้ และมีการอภิปรายสรุปการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ศึกษามา

วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยการไปทัศนศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในเรื่องที่เรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง ได้ใช้แหล่งชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดเจตคติที่ดีทั้งต่อสถานที่แห่งนั้น และต่อการเรียนรู้

องค์ประกอบที่สำคัญของวิธีสอน

1. มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในเรื่องวัตถุประสงค์ สถานที่ การเดินทาง เรื่องที่จะศึกษา ค่าใช้จ่าย กำหนดการเดินทางและหน้าที่ความรับผิดชอบ
2. มีการเดินทางออกไปยังสถานที่เป้าหมาย ซึ่งอยู่นอกโรงเรียน หรือนอกสถานที่เรียน อยู่เป็นปกติ

3. มีกระบวนการในการศึกษาสิ่งที่ต้องเรียนรู้ในสถานที่นั้น
4. มีการสรุปผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากการไปทัศนศึกษา

ข้อจำกัด

1. เป็นวิธีการสอนที่ยุ่งยากสำหรับผู้สอน เนื่องจากต้องมีการเตรียมการ ติดต่อประสานงาน จัดการและรับผิดชอบหลายด้าน
2. เป็นวิธีการสอนที่มีค่าใช้จ่ายสูง ใช้เวลามาก และมีความเสี่ยง อาจเกิดอันตรายระหว่างเดินทางได้
3. เป็นวิธีสอนที่อาจเกิดผลไม่คุ้มค่า หากการจัดการและกระบวนการไม่ดีเท่าที่ควร

ขั้นตอนสำคัญของการสอน

1. ผู้สอนและผู้เรียนวางแผนร่วมกันในเรื่องวัตถุประสงค์ สถานที่ที่จะไป การเดินทาง สิ่งที่จะไปศึกษา วิธีศึกษา ค่าใช้จ่าย กำหนดการเดินทาง และหน้าที่ความรับผิดชอบ
2. ผู้เรียนและผู้สอนเดินทางไปยังสถานที่เป้าหมาย
3. ผู้เรียนศึกษาสิ่งต่างๆ ในสถานที่นั้นตามกระบวนการหรือวิธีการศึกษาที่ได้วางแผนไว้
4. ผู้เรียนและผู้สอนเดินทางกลับและสรุปผลการเรียนรู้ หรือผู้เรียนและผู้สอนสรุปผลการเรียนรู้ และเดินทางกลับ

ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา

ข้อดี

1. เป็นวิธีการที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความเป็นจริง
2. เป็นวิธีสอนที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นและชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. เป็นวิธีการที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสดูฝึกทักษะต่างๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการวางแผน ทักษะการประสานงาน ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการแสวงหาความรู้ นอกจากนั้นยังส่งเสริมการพัฒนาคุณธรรมต่างๆ เช่น ความสามัคคี ความรับผิดชอบ ความเสียสละ เป็นต้น

4. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวกับความรู้ ความสามารถของบุคคลที่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ที่เป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์จากการเรียนการสอน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบและแนวทางในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) ให้ความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Academic Achievement) หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น จากการฝึกอบรมหรือจากการสอบจึงเป็นการตรวจสอบความสามารถหรือสัมฤทธิ์ผล (Level of Accomplishment) ของบุคคลว่าเรียนรู้แล้วเท่าไร มีความสามารถชนิดใด

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2530 : 29) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า คือ คุณลักษณะ รวมถึงความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลจากการเรียนการสอนหรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสมรรถภาพสมอง

สรุปแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากได้รับประสบการณ์จากการเรียนการสอน การฝึกอบรม และการปรับพฤติกรรมในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงจากสมรรถภาพของสมอง

ลักษณะของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ไพศาล หวังพานิช (2523 : 137) ได้แบ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมาย และลักษณะวิชาที่สอน ซึ่งสามารถวัดได้ 2 แบบ คือ

1. การวัดด้านปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบระดับความสามารถในการปฏิบัติหรือทักษะของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถดังกล่าวในรูปของการกระทำจริงให้ออกเป็นผลงาน เช่น วิชาศิลปศึกษา พลศึกษา การช่าง เป็นต้น การวัดแบบนี้จึงต้องใช้ “ข้อสอบภาคปฏิบัติ”

2. การวัดด้านเนื้อหา เป็นการตรวจความสามารถเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน รวมถึงพฤติกรรมความสามารถในด้านต่างๆ สามารถวัดได้โดยใช้ “ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์” (Achievement Test)

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวกับกระบวนการต่างๆ ทางด้านสติปัญญา และสมอง ประกอบด้วยพฤติกรรม 6 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ความจำ หมายถึง ความสามารถระลึกถึงเรื่องราวประสบการณ์ที่ผ่านมาสำคัญ แปลความหมาย ตีความหมาย และขยายความหมายของเรื่องได้

1.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญของเรื่องย่อใจความสำคัญ แปลความหมาย ตีความหมาย และขยายความหมายของเรื่องได้

1.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้หรือหลักวิชาที่เรียนมาแล้วในการสร้างสถานการณ์จริงๆ หรือสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้

1.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวต่างๆ หรือวัตถุสิ่งของเพื่อต้องการค้นหาสาเหตุเบื้องต้น หาความสัมพันธ์ระหว่างใจความ ระหว่างส่วนรวมระหว่างตอน ตลอดจนหาหลักการที่แฝงอยู่ในเรื่อง

1.5 การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถนำเอาความรู้มาจัดระบบใหม่เป็นเรื่องใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม มีความหมายและประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม

1.6 การประเมินค่า หมายถึง การวินิจฉัยคุณค่าของบุคคล เรื่องราว วัสดุสิ่งของอย่างมีหลักเกณฑ์

2. ด้านความรู้สึก (Affective Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโต และพัฒนาการในด้านความสนใจ คุณค่า ความซาบซึ้ง และเจตคติต่างๆ ของนักเรียน

3. ด้านการปฏิบัติการ (Psycho-motor Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติ และดำเนินการ เช่น การทดลอง เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่ง ล้วน และ อังคณา สายยศ (2538 : 146 – 147) ได้แบ่งไว้ 2 พวก คือ

1. แบบทดสอบของครู (Teacher Made Test) หมายถึง ชุดของคำถามที่ครูเป็นผู้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในห้องเรียนว่านักเรียนมีความรู้มากแค่ไหน บกพร่องที่จุดไหน จะได้สอนซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test) แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา หรือจากครูที่สอนวิชานั้น แต่ผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้ง จนกระทั่งมีคุณภาพดีพอ จึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถให้เป็นหลักเปรียบเทียบผลเพื่อประเมินค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใดๆ ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอน บอกวิธีการสอน และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วย

นอกจากนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2535 : 50-53) ได้เสนอลักษณะของเครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งสร้างเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร ความสามารถในการจำแนกผู้สอบตามความเก่งอ่อนได้ดีเป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบประเภทนี้ การรายงานผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนที่ใช้ความสามารถในการให้ความหมาย และแสดงถึงศักยภาพของบุคคลนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

สรุปแล้วเครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอสรุปได้ดังนี้ เครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 พวก คือ แบบทดสอบของครู และแบบทดสอบมาตรฐาน และนอกจากนี้ลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังสามารถทำได้ 2 ทาง คือ การวัดแบบอิงเกณฑ์ และอิงกลุ่ม

คุณลักษณะของแบบทดสอบ

คุณลักษณะของแบบทดสอบที่ดีนั้น ชวาล แพรัตกุล (2518 : 123 – 136) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ต้องเที่ยงตรง (Validity) หมายถึง คุณสมบัติที่จะทำให้ผู้ใช้บรรลุถึงวัตถุประสงค์แบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงสูง คือ แบบทดสอบที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้อย่างถูกต้องตามความมุ่งหมาย

2. ต้องยุติธรรม (Fair) คือ คำถามที่ดีจะไม่ชี้แนะให้เด็กฉลาดเจาได้ถูกหรือเด็กซ้เกียจดูหนังสือเพียงลวกๆ ก็ตอบได้ ข้อสอบที่ดีจะต้องไม่ลำเอียงต่อเด็กกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ

3. ต้องถามลึก (Searching) คือ คำถามจะไม่ถามแต่เพียงความรู้ความจำแต่จะต้องให้นักเรียนนำความรู้จากตำราไปวิเคราะห์ ไปขยายและนำไปใช้ คำถามที่ดีนั้นนักเรียนจะตอบได้ต้องใช้สมองคิด

4. ต้องยั่วยุเป็นตัวอย่าง (Exemplary) คือ คำถามจะต้องท้าทายชวนให้นักเรียนคิดและประพฤติปฏิบัติไปตามนั้น เมื่อสอบแล้วเกิดรอยประทับใจที่ดี

5. ต้องจำเพาะเจาะจง (Definite) คือ เมื่อนักเรียนอ่านคำถามก็จะเข้าใจแจ่มชัดว่าครูถามอะไร ต้องการให้คิด ให้ทำอะไร คำถามจะต้องไม่คลุมเครือ

6. ต้องเป็นปรนัย (Objectivity) คือ มีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ

- ความแจ่มชัดในความหมายของคำถาม

- ความแจ่มชัดในวิธีการตรวจหรือมาตรฐานการให้คะแนน
- ความแจ่มชัดในการแปลความหมายของคะแนนนั้นๆ

7. ต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ ข้อสอบจะต้องสามารถให้คะแนนที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด ภายในเวลา แรงงาน และการลงทุนที่น้อยที่สุด

8. ต้องมีความยากพอเหมาะ (Difficulty) คือ ข้อสอบที่ดีนั้นคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ตอบได้ควรจะเท่ากับหรือสูงกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มเล็กน้อย

9. ต้องมีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือ ข้อสอบที่ดีจะสามารถแยกนักเรียนออกเป็นประเภทๆ ได้ทุกชั้นทุกระดับ อำนาจจำแนกหมายความว่า เด็กเก่งจะตอบถูกมากกว่าเด็กอ่อนเสมอ

10. ต้องเชื่อถือได้ (Reliability) ข้อสอบที่ดีนั้นจะสามารถให้คะแนนได้คงที่แน่นอน

หลักการเบื้องต้นในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น วัลัญญา วิชาสาธิต (2530 : 12-13) ได้เสนอหลักเกณฑ์เบื้องต้นที่ควรพิจารณาประกอบในการสร้างแบบทดสอบ ดังต่อไปนี้

1. วัดให้ตรงกับวัตถุประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรจะต้องวัดตามจุดมุ่งหมายของการสอนทุกอย่าง และจะต้องมั่นใจว่าได้วัดสิ่งที่ต้องการที่จะวัดได้จริง ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในทุกรายวิชา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวัดให้ตรงและครบตามจุดประสงค์

2. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ ดังนั้นครูควรจะต้องทราบมาก่อนเรียน นักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร เมื่อเรียนเสร็จแล้วมีความรู้ความสามารถแตกต่างไปจากเดิมหรือไม่ วิธีที่อาจช่วยได้คือ การทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน

3. การวัดผลเป็นการวัดทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบวัดพฤติกรรมตรงๆ ของบุคคลได้ สิ่งที่วัดได้คือ การตอบสนองต่อข้อสอบ ดังนั้นการแปลงจุดมุ่งหมายให้เป็นพฤติกรรมที่จะสอบวัดจะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง

4. การวัดผลการศึกษาเป็นการวัดที่ไม่สมบูรณ์ เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่างที่สอนได้ภายในเวลาจำกัด สิ่งที่สอบได้วัดได้เพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องมั่นใจว่าสิ่งที่สอบวัดนั้นเป็นตัวแทนที่แท้จริงได้

5. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นมิได้วัดเพียงเพื่อให้เกรดเท่านั้น การวัดผลยังเป็นเครื่องช่วยในการพัฒนาการสอนของครู เป็นเครื่องช่วยในการเรียนของนักเรียน ดังนั้นการสอบปลายภาคครั้งเดียวจึงไม่พอที่จะวัดกระบวนการเจริญงอกงามของนักเรียนได้

6. ในการให้การศึกษาที่สมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแต่เพียงอย่างเดียวกระบวนการสอนของครูก็เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง

7. การวัดผลการศึกษาที่มีความผิดพลาดเท่ากับของที่ซึ่งได้นำหนักจากตาชั่งหยาบๆ อาจมีน้ำหนักต่างกันถ้าชั่งโดยตาชั่งละเอียด ทฤษฎีการวัดผลเชื่อว่า คะแนนที่สอบได้ = คะแนนจริง + ความผิดพลาดในการวัด

8. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะเน้นการวัดความสามารถในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่

9. ควรคำนึงถึงขีดจำกัดของเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้โดยมากคือ ข้อสอบ ขีดจำกัดของข้อสอบ ได้แก่ การเลือกตัวแทนของเนื้อหาเพื่อมาเขียนข้อสอบ ความเชื่อถือได้ของคะแนนและการตีความหมายของคะแนน เป็นต้น

10. ควรจะใช้ชนิดของแบบทดสอบหรือข้อคำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่จะสอบ แต่ละจุดประสงค์ที่จะสอบวัด

11. ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน คะแนนที่สอบได้อาจแตกต่างกัน ดังนั้นในการวัดผลการศึกษาจึงจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมด้วย

12. ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น มีความยากง่ายพอเหมาะ มีระดับความยากง่ายที่พอเหมาะ มีเวลาสอบนานพอที่นักเรียนส่วนใหญ่จะทำข้อสอบได้เสร็จ

แนวคิดทั่วไปในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ฮอฟกินส์ และแสตนเลย์ (วิญญา วิชาลาภรณ์. 2530 : 20 – 21 ; อ้างอิงจาก Hopkins and Stanley : 1981. Education and Psychological Measurement and Evaluation) ได้เสนอแนวทางในการสร้างข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. ข้อสอบจะวัดจุดประสงค์ที่สำคัญของการสอนและจุดประสงค์ที่ควรวัดในทันที
2. ข้อสอบควรสะท้อนเนื้อหาและกระบวนการโดยมีสัดส่วนสัมพันธ์กับความสำคัญ-จุดมุ่งเน้นวิชา
3. ธรรมชาติของข้อสอบควรสะท้อนถึงจุดประสงค์ของการวัด เช่น วัดความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือวัดการเรียนรู้
4. ข้อสอบควรมีความยาวที่พอเหมาะ และมีระดับความยากของภาษาที่ใช้เหมาะกับผู้สอบ

นอกจากนี้มีข้อเสนอในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ ศิริพร ทูเครือ (2544 : 45 – 46) ได้เสนอไว้ ดังนี้

1. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะวัดตามความมุ่งหมายทุกอย่างของการสอน ซึ่งการวางแผนการสอนนั้นจะต้องกำหนดเป้าหมายใหญ่ และตั้งจุดมุ่งหมายเฉพาะให้ชัดเจนว่า ต้องการให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามในด้านใด ตลอดจนตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการนิยมเรียกว่า จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมจุดประสงค์นั้นๆ จะสามารถวัดและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนได้ เมื่อทำการวัดผลการศึกษาแล้ว จึงทำการประเมินผลสัมฤทธิ์

ทางการศึกษา ในการทำการวัดผลควรจะวัดหลายๆ วิธี มิใช่วัดแต่ความรู้และทักษะเท่านั้น ควรมีการวัดตามจุดมุ่งหมายอื่นๆ อีก เพื่อจะศึกษาดูว่านักเรียนได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการแล้วหรือไม่

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรจะวัดความเจริญงอกงามของนักเรียนที่เรียนว่าก้าวหน้าไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้ หมายความว่า ครูควรจะทราบว่ามีนักเรียนมีความรู้ความสามารถอย่างไร เมื่อสอนไปแล้วนักเรียนมีความรู้ความสามารถต่างไปจากเดิมหรือไม่

3. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควรจะเน้นความสามารถที่จะใช้ความรู้นั้นให้เป็นประโยชน์หรือนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้

4. การวัดผลควรจะเน้นความรู้ ความจำ ความเข้าใจของสิ่งที่เรียนเพื่อที่จะนำไปใช้ในระยะเวลาต่างๆ เกี่ยวกับโครงสร้างและแนวคิด และควรเน้นความเข้าใจมากกว่าการจำข้อเท็จจริงแต่เพียงอย่างเดียว

5. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรคำนึงถึงขีดจำกัดของเครื่องมือที่ใช้วัด ถ้าครูใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัด ขีดจำกัดของข้อสอบ คือการเลือกตัวแทนของเนื้อหาที่เรียนมา เขียนข้อสอบความเชื่อถือได้ของคะแนน การตีความหมายของคะแนน เป็นต้น

6. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ครูผู้สอนไม่สามารถวัดพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างของผู้เรียนได้ สิ่งที่วัดเป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมเท่านั้น จึงต้องระวังในการเลือกตัวแทนให้ดี

สรุปแล้วข้อควรคำนึงในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ควรจะคำนึงถึงจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่ตั้งไว้เป็นอันดับแรก แบบทดสอบควรจะให้ตรงกับจุดประสงค์ให้มากที่สุด และการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบทดสอบนั้นมีขีดจำกัดอยู่หลายทาง เช่น ไม่สามารถวัดพฤติกรรมของผู้เรียนได้ครบ ความบกพร่องของข้อสอบที่ไม่สามารถเป็นตัวแทนของเนื้อหาทั้งหมดได้ เป็นต้น ดังนั้นในการเรียนการสอนจึงควรมุ่งเน้นวัดผลสัมฤทธิ์ด้วยวิธีการที่หลากหลายขึ้น ไม่ควรอาศัยแบบทดสอบอย่างเดียว และนอกจากนั้นแบบทดสอบในปัจจุบันควรมุ่งเน้นวัดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนแบบทดสอบอย่างเดียว และนอกจากนี้แบบทดสอบในปัจจุบันควรมุ่งเน้นวัดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนของผู้เรียนมากกว่าความรู้ความจำ เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนได้จดจำเนื้อหาที่เรียนได้ดีกว่าการท่องจำ

องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เพรสคอตต์ (บัวรัตน์ จันทิพย์. 2539 : 42 ; อ้างอิงจาก Prescott. 1961 : 14 – 46. Report of Conference on Child Study.) ใช้ความรู้ทางชีววิทยา สังคมวิทยา จิตวิทยาและการแพทย์ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียนและสรุปผลการศึกษาว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน พบว่า ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพทางกาย ขอบกพร่องทางกาย และบุคลิกภาพท่าทาง
2. องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ของบิดา-มารดา ความสัมพันธ์ของบิดา-มารดากับลูก ความสัมพันธ์ระหว่างลูกๆ ด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว
3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสังคม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมและฐานะทางบ้าน
4. องค์ประกอบทางความสัมพันธ์ในเพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
5. องค์ประกอบทางการพัฒนาแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติของนักเรียนต่อนักเรียน

6. องค์ประกอบทางการปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ แครร์รอล (บัวรัตน์ จันทิพย์. 2539 : 43 ; อ้างอิงจาก Carroll. 1963 : 723 – 733. A Model of School Learning.) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลขององค์ประกอบต่างๆ ที่มีต่อระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยนำเอาครู นักเรียน และหลักสูตรมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญโดยเชื่อว่าเวลาและคุณภาพของการสอนมีอิทธิพลโดยตรงต่อปริมาณความรู้ที่นักเรียนได้รับ

คลาอุสมียร์ (สัมภาษณ์ ฉัตรบุผา. 2539 : 14 ; อ้างอิงจาก Klausmier. N.D.) กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่ามีอยู่ 6 ด้าน คือ

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางด้านร่างกายและสติปัญญา ความสามารถทางด้านทักษะ ร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ เช่น ความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ เพศ
2. คุณลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ระดับการศึกษาความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้ ทักษะทางร่างกาย คุณลักษณะจิตใจ เช่น เจตคติ ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดกับตนเอง สุขภาพร่างกาย ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ และเพศ
3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการสอนทั้งหลาย เช่น วิธีการสอนปฏิสัมพันธ์ทางด้านความรู้ความคิด

4. คุณลักษณะของกลุ่ม ได้แก่ โครงสร้าง เจตคติ ความสามัคคีและการเป็นผู้นำ
 5. คุณลักษณะของพฤติกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ การตอบสนองเครื่องมือ อุปกรณ์ เป็นต้น

6. แรงผลักดันจากภายนอก ได้แก่ ครอบครัว สิ่งแวดล้อมทางสังคม อิทธิพลของศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

บลูม (Bloom. 1976 : 139) กล่าวถึง สิ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า มีอยู่ 3 ตัวแปร คือ

1. พฤติกรรมด้านสติปัญญา เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ หมายถึง การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้อื่นๆ และมีมาก่อนเรียน ได้แก่ ความถนัด และพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน

2. ลักษณะทางอารมณ์ เป็นตัวกำหนดด้านอารมณ์ หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความกระตือรือร้นที่มีต่อเนื้อหาการเรียน รวมถึงทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา ต่อโรงเรียน ระบบการเรียน และมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง

3. คุณภาพของการสอน เป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การชี้แนะ หมายถึง การบอกจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน และงานที่จะต้องทำให้นักเรียนทราบอย่างชัดเจน การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การให้การเสริมแรงของครู การใช้ข้อมูลย้อนกลับ หรือการให้ผู้เรียนรู้ผลว่าตนเองกระทำได้ถูกต้องหรือไม่ และการแก้ไขข้อบกพร่อง

สรุปแล้ว องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ คุณลักษณะของผู้เรียน เช่น ทัศนคติ แรงจูงใจพื้นฐานความรู้เดิม สุขภาพ ความสนใจ ความเอาใจใส่และการปรับตัว และปัจจัยอีกประการที่จะส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ คุณลักษณะของผู้สอน วิธีการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจของตัวครูผู้สอนนั่นเอง

งานวิจัยในประเทศ

อชฉา สิงห์แก้วสืบ (2528 : 42) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาสังคมศึกษาจากการสอนโดยวิธีศึกษาสำรวจสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นกับการสอนตามคู่มือครู ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงทำให้เกิดความเข้าใจทั้งเนื้อหาวิชาที่เรียน ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ถูกต้องสอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยวิธีการศึกษาสำรวจท้องถิ่นกับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิทยา อึ้งบุญชู (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบแก้ปัญหาโดยใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน ปรากฏว่า กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สุทธิรา พิสิษฐ์กุล (2539 : บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบซินดิเคท ที่ใช้เทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์ ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนที่เรียนโดยการสอนแบบซินดิเคท ที่ใช้เทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์กับนักเรียนที่เรียนโดยการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จรินทร์ พรหมศิริ (2539 : 75) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบศึกษานอกสถานที่ ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงโดยการลงมือปฏิบัติ มีขั้นตอนให้นักเรียนแก้ปัญหาจากปัญหาที่ครูกำหนดให้ นักเรียนมีการวางแผนอย่างรอบคอบโดยรวบรวมคำถามจากการแสวงหาคำตอบจากบุคคลและสถานที่ต่างๆ เนื้อหาที่เรียนเป็นสภาพความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของนักเรียน จึงเป็นเรื่องโดยการสอนแบบการศึกษานอกสถานที่กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศน์ กรมสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรัญญา เจริญกุล (2539 : 59-62) ได้ทำการเปรียบเทียบผลของการให้ตัวแบบและการใช้สถานการณ์จำลอง ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ใช้การให้ตัวแบบและกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้สถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมดีขึ้นหลังได้รับการให้ตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมดีขึ้นหลังได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการให้ตัวแบบ และนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน

สมิตรา สุประดิษฐ์ ณ อยุธา (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู พบว่า กลุ่มทดลองคือกลุ่มที่เรียน

โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มควบคุมคือ กลุ่มที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำเนียง ศิลป์ประกอบ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความรับผิดชอบในการเรียน และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยบทเรียนสำเร็จรูปกับนักเรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู พบว่ากลุ่มทดลองคือ กลุ่มที่เรียนด้วยบทเรียนสำเร็จรูปและควบคุมคือ กลุ่มที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

งานวิจัยในต่างประเทศ

วิลเลอร์ และไรอัน (เรวัต กาวิตะ. 2533 : 21 ; อ้างอิงจาก Wheeler and Ryan. 1973 Journal of Educational Psychology 65 p. 250) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีร่วมมือกันเรียน ได้ทดลองสอนโดยแบ่งกลุ่ม นักเรียนเกรด 5 และ 6 จำนวน 60 คน ออกเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเรียนด้วยวิธีร่วมมือแข่งขันหรือเป็นกลุ่มควบคุม รายวิชาสังคมศึกษา พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ปรากฏความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เพค (Peck. 1976 : 4233 – A) ได้เปรียบเทียบการสอนตามจุดประสงค์ด้านความคิด ความเข้าใจ และด้านความรู้ในสถานการณ์ 3 อย่าง คือ การสอนในห้องเรียน การสอนนอกห้องเรียน และการผสมผสานระหว่างการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอนนอกห้องเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ปรากฏความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละเนื้อหานั้น มีปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ การเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหา ทั้งนี้ควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอนด้วย นอกจากนี้ การจัดสิ่งแวดล้อมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เร้าความสนใจ ใช้สื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ และการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนก็เป็นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมรวมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอน

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการทดลอง
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม

กลุ่มตัวอย่างเลือกมาจากนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวิริยะวิทยามูลนิธิ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม ดังนี้

ขั้นที่ 1 ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน เสนอชื่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษา

ขั้นที่ 2 ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 คัดเด็กที่มีคะแนนสูงสุดไว้ 20% ของนักเรียนทั้งหมด

ขั้นที่ 3 นำผลการเสนอชื่อและการใช้คะแนนสะสมมาให้คะแนนความสอดคล้อง

ขั้นที่ 4 ใช้เครื่องมือวัดแววภาษาของอุษณีย์ อุรุรุทวงศ์ และคัดเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษาจำนวน 8 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการพาเด็กออกไปนอกสถานที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมความรู้ความเข้าใจที่เด็กมีอยู่แล้วให้เข้มข้นขึ้น กลุ่มเด็กที่จะไปนั้นควรเป็นกลุ่มเล็ก ไม่ควรเกิน 10 คน ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยและเพื่อที่จะได้ให้ความสนใจเป็นรายบุคคลได้อย่างใกล้ชิด เด็กได้รู้จักสังเกตสิ่งต่างๆ และสามารถซักถามสิ่งที่สงสัยได้ตลอดเวลา

(ดุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา. 2539 : 22)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การสร้างและศึกษาคุณภาพของเครื่องมือดำเนินการ ดังนี้

1. แผนการสอนการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์

ได้ทำแผนการจัดกิจกรรมการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยศึกษาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และเน้นกิจกรรมสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้สอดคล้องและเอื้อต่อลักษณะความต้องการและความสนใจและพัฒนาเด็กได้ตามศักยภาพ โดยมีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา สารคดี และรายงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม

1.2 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1.3 ศึกษาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนวิชาประวัติศาสตร์

1.4 ศึกษาเอกสาร วารสาร ตำรา สารคดี กิจกรรมการศึกษาเพื่อท้องถิ่น

1.5 สำรวจและศึกษาสถานที่ซึ่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในจังหวัด

1.6 สำรวจและศึกษาพิพิธภัณฑ์ที่สำคัญในจังหวัด

1.7 สร้างแผนการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 10 แผน

1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างเสร็จแล้วนำไปใช้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กที่มีความสามารถพิเศษและผู้เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาแก้ไขตามความเหมาะสม

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จากการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

2.1 ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากเอกสาร วารสาร ตำรา สารคดีและรายงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม

2.2 สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จำนวน 30 ข้อ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.3 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด หรือไม่ตอบได้ 0 คะแนน เกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ดังนี้

0 – 10 คะแนน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับต่ำ

11 – 20 คะแนน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง

21 – 30 คะแนน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง

2.4 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างแบบทดสอบและด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสม ความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาและแก้ไขตามคำแนะนำ ได้ค่า $IC > 0.5$ ขึ้นไป

2.5 นำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วไปทดลองกับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 คน โดยวิธีการแจกแจงที่ t (ล้วน สายยศ. 2538 : 56) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยแบ่งเป็นกลุ่มสูงร้อยละ 25 กลุ่มต่ำร้อยละ 25 เลือกข้อที่มีค่า t ตั้งแต่ 1.943 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ

2.6 นำแบบทดสอบที่ได้ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นก่อนนำไปทดลอง โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 แล้วแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 250) ดังนี้

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T1	X	T2

เมื่อ	E แทน กลุ่มตัวอย่าง
	X แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ภาษา
	T1 แทน การทดสอบด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นก่อนเรียน
	T2 แทน การทดสอบด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหลังเรียน

2. ขั้นตอนการทดลอง

2.1 ก่อนที่จะดำเนินการทดลอง ขอให้บัณฑิตวิทยาลัยออกหนังสือเพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขออนุญาตผู้จัดการโรงเรียนวิริยะวิทยามูลนิธิ ที่มีนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการทดลอง

2.2 ทำการสอบก่อนทดลอง โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นก่อนเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2.3 การจัดกิจกรรม ดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นเวลา 5 วัน ตั้งแต่วันที่ 22 – 26 มีนาคม 2547 จำนวน 30 คาบ ดังนี้

ตาราง 2 แสดงการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์

วันที่	กิจกรรมที่	เวลา	กิจกรรม
1	1	3 คาบ	- แนะนำตนเอง ละลายพฤติกรรม - ทดสอบก่อนการทดลอง
	2	3 คาบ	- แนะนำจังหวัดของเรา - มารู้จักประวัติศาสตร์ของเรากันเถอะ
2	3	3 คาบ	- สร้างงานศิลปะลายรดน้ำ
	4	3 คาบ	- เตรียมความพร้อมสำหรับการทัศนศึกษา
3	5	4 คาบ	- ทัศนศึกษาวัดเขายี่สาร
	6	3 คาบ	- ทัศนศึกษาวัดบางกะพ้อม
4	7	3 คาบ	- ทัศนศึกษาวัดจุฬามณี
	8	3 คาบ	- ทัศนศึกษาวัดเจติยาราม
5	9	3 คาบ	- กิจกรรมมัคคุเทศก์ - นำเสนอผลงานร่วมกัน อภิปรายผล
	10	2 คาบ	- ทดสอบหลังการทดลอง - ปิดกิจกรรม

2.4 ทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เช่นเดียวกับการทดสอบก่อนทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched-Pairs Signed-Ranks Test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่ามัธยฐาน (Median) คำนวณจากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 147)

$$Mdn_{(ตำแหน่งที่)} = \frac{n+1}{2}$$

เมื่อ $Mdn_{(ตำแหน่งที่)}$	แทน	ตำแหน่งของค่ามัธยฐาน
N	แทน	จำนวนข้อมูล

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนควอไทล์ (Quartile Deviation) คำนวณจากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 149 – 150)

$$Q.D. = \frac{Q_3 - Q_1}{2}$$

เมื่อ $Q.D.$	แทน	ความเบี่ยงเบนควอไทล์
Q_3	แทน	ค่าที่แบ่งข้อมูลออกเป็น $\frac{1}{4}$ หรือ 25%
Q_1	แทน	ค่าที่แบ่งข้อมูลออกเป็น $\frac{3}{4}$ หรือ 75%

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบเป็นรายข้อของแบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คำนวณได้จากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 117)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทางเนื้อหาวิชา

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น t – distribution ของเอ็ดเวิร์ด (Edward) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 213 – 214)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} - \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ
	$\bar{X}_H$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	N_H	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	N_L	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยหาจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาและสูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 229)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	s_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของคะแนนข้อหนึ่ง ๆ
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

3. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched Pairs Sign-Ranks Test (นิภา ศรีไพโรจน์. 2528 : 111)

$$D = X - Y$$

เมื่อ	D	แทน	ค่าความแตกต่างของข้อมูลแต่ละคู่
	X	แทน	คะแนนของการประเมินก่อนการทดลอง
	Y	แทน	คะแนนของการประเมินหลังการทดลอง

$$E(T) = \frac{N(N+1)}{4}$$

$$Z = \frac{T - E(T)}{S(T)}$$

$$S(T) = \frac{N(N+1)(2N+1)}{24}$$

เมื่อ	$E(T)$	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมของอันดับที่น้อยกว่า
	N	แทน	จำนวนนักเรียน
	$S(T)$	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	Z	แทน	คะแนนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา จากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การศึกษาสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มีผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่ามัธยฐาน และความเบี่ยงคววไทล์ ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

คนที่	คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)	
	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	หลังเข้าร่วมกิจกรรม
1	17	28
2	12	25
3	9	28
4	17	28
5	11	26
6	10	29
7	16	29
8	17	30
Mdn	14.00	28.00
Q.D.	3.38	1.25
ระดับ	ปานกลาง	สูง

จากตาราง 3 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น พบว่า ได้คะแนนอยู่ระหว่าง 9 – 17 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 14.00 คะแนน และมีความเบี่ยงคว่ำไทล์ เท่ากับ 3.38 ซึ่งหมายความว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น พบว่า ได้คะแนนอยู่ระหว่าง 25 – 30 คะแนน มีค่ามัธยฐาน เท่ากับ 28.00 คะแนน และมีความเบี่ยงคว่ำไทล์ เท่ากับ 1.25 ซึ่งหมายความว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ที่ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการจัด กิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่ในระดับสูง

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

มีผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

คะแนนจากการประเมิน	N	Mdn	Q.D.	Z	p
ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	8	14.00	3.38	2.539	.011
หลังเข้าร่วมกิจกรรม	8	26.50	1.25		

จากตาราง 4 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 2 ที่เสนอไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่ในระดับสูงขึ้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา จากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ครูผู้ดูแล และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ในการนำวิธีการที่เหมาะสมไปใช้พัฒนานักเรียน ตลอดจนประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรม สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความพิเศษก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่ในระดับสูง
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังจากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์สูงขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดสมุทรสงคราม

กลุ่มตัวอย่างเลือกมาจากนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนวิริยะวิทยามูลนิธิ สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน เสนอชื่อนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษา
- ขั้นที่ 2 ใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2546 คัดนักเรียนที่มีคะแนนสูงสุดไว้ 20% ของนักเรียนทั้งหมด
- ขั้นที่ 3 นำผลการเสนอชื่อและการใช้คะแนนสะสมมาให้คะแนนความสอดคล้อง
- ขั้นที่ 4 ใช้เครื่องมือวัดแววภาษาของ อุษณีย์ อนุรุทวงศ์ และคัดนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษา จำนวน 8 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการพาเด็กออกไปนอกสถานที่ที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมความรู้ความเข้าใจที่นักเรียนมีอยู่แล้วให้เข้มข้นขึ้น กลุ่มนักเรียนที่จะไปนั้นควรเป็นกลุ่มเล็กๆ ไม่ควรเกิน 10 คน ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัย และเพื่อจะได้ให้ความสนใจเป็นรายบุคคลได้อย่างใกล้ชิด นักเรียนได้รู้จักสังเกตสิ่งต่างๆ และสามารถซักถามสิ่งที่สงสัยได้ตลอดเวลา (ดุขฎิ บริพัตร. 2539 : 22)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์
2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

3. การดำเนินการทดลอง

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 250)
2. ขั้นตอนการทดลอง
 - 2.1 ก่อนที่จะดำเนินการทดลอง ขอให้บัณฑิตวิทยาลัยออกหนังสือเพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขออนุญาตผู้จัดการโรงเรียนวิริยะวิทยามูลนิธิ ที่มีนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินการทดลอง
 - 2.2 ทำการสอบก่อนทดลอง โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นก่อนเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 - 2.3 การจัดกิจกรรม ดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นเวลา 5 วัน ตั้งแต่วันที่ 22 – 26 มีนาคม 2547 จำนวน 30 คาบ
 - 2.4 ทดสอบหลังการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เช่นเดียวกับการทดสอบก่อนทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Matched Pairs Sign-Ranks Test

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้คะแนนอยู่ระหว่าง 9 – 17 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 14.00 คะแนน และมีความเบี่ยงควอไทล์ เท่ากับ 3.38 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง โดยได้คะแนนอยู่ระหว่าง 25 – 30 คะแนน มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 28.00 คะแนน และมีความเบี่ยงควอไทล์ เท่ากับ 1.25
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอยู่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการทดลอง

จากผลการวิจัยศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา จากการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ ทำให้ผู้เรียนได้พบกับประสบการณ์ตรงและสถานการณ์จริง โดยใช้รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ และมีความสนุกสนาน ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออก ลงมือสร้างสรรค์ผลงานจริง โดยมีการออกทัศนศึกษานอกสถานที่จริง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ คลีนเดน และเดวิส

(Clendening and Davies. 1983 : 115) ว่า หลักสูตรเพิ่มพูนประสบการณ์คือหลักสูตรที่เรียนรู้จากประสบการณ์ โดยการเพิ่มและขยายความรู้จากเดิมและขยายเนื้อหาที่มีอยู่ในตำราเรียนหรือในชั้นเรียนให้กว้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัสมา สิงห์แก้วสืบ (2528 : 42) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิชาสังคมศึกษาจากการสอนโดยวิธีศึกษาสำรวจสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นกับการสอนตามคู่มือครู ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงทำให้เกิดความเข้าใจทั้งเนื้อหาวิชาที่เรียน ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ถูกต้องสอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยใช้กิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ กับเด็กนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา เป็นการเรียนรู้ภาษาไปโดยไม่รู้ตัว เพราะวิชาประวัติศาสตร์ใช้คำที่ยากและลึกซึ้ง เด็กต้องเรียนรู้ภาษาเท่ากับผู้ใหญ่ ทำให้เป็นการฝึกฝนการใช้ภาษาไปในตัว โดยเฉพาะการเรียน การจดบันทึก การซักถาม และการถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ลำอาน หิรัญบุรณะ (2544 : 9) ได้สรุปว่า ผู้ที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา คือ ผู้ที่มีความสนใจจริงจังอย่างต่อเนื่องในเรื่องเกี่ยวกับภาษา มีทักษะในการอ่าน เขียน ฟัง พูด เห็นอกว่าเด็กในวัยเดียวกันอย่างเห็นได้ชัด สามารถจดจำในสิ่งที่อ่านได้และฟังได้อย่างแม่นยำ และคงทน มีความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะพื้นฐานทางภาษาที่มีอยู่มาพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาของตนได้อย่างหลักแหลม สร้างสรรค์ ลึกซึ้ง และมีเอกลักษณ์เฉพาะตน หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเพิ่มพูนประสบการณ์แล้วทำให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น มีการใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้นักเรียนมีผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2533 : 29) ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความรู้ความสามารถของบุคคลอันเป็นผลจากการเรียนการสอนหรือมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่บุคคลได้รับจากการเรียนการสอน ทำให้นักบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสมรรถภาพสมอง

นอกจากนี้บรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลายเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ได้มีโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออก แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเน้นความสมบูรณ์ของงานมากกว่าความสวยงาม บรรยากาศที่เป็นมิตรก็จะทำให้ทำงานร่วมกันกับผู้อื่นมีความสุข ทำให้บรรยากาศเกิดความอบอุ่นและประทับใจแก่ผู้เรียน นักเรียนที่กล้าซักถามครูในทุกข้อที่สงสัย นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นในสิ่งที่ครูถาม กิจกรรมจึงเป็นไปด้วยความผ่อนคลายสนุกสนาน ทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2543 : 56) ว่า เมื่อบรรยากาศการเรียนรู้ไม่เครียด นักเรียนมีอิสระในการทำกิจกรรม ได้ช่วยกันคิด ช่วยกันแก้ปัญหา ไม่มีการบังคับให้พูดหรือ

ตอบปัญหา ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ เกิดกำลังใจ และกล้าที่จะแสดงออก รวมทั้งผู้สอนมีความเป็นกันเองกับนักเรียน ทำให้เกิดความอบอุ่น และประทับใจแก่ผู้เรียน การทำกิจกรรมจึงเป็นไปด้วยความผ่อนคลายและสนุกสนาน ผู้เรียนกล้าที่จะตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นต่างๆ อย่างมั่นใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร พรหมจรรย์ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บรรยากาศทางการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน นักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นบรรยากาศในการเรียนจึงมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

การพัฒนาสถานนอกสถานที่ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ในเรื่องที่ได้เรียนรู้ตามสภาพความเป็นจริง ทำให้เกิดความเข้าใจ และเกิดความรู้สึกผูกพันและห่วงแหนในท้องถิ่น ซึ่งต้องมีการเตรียมพร้อม และนำการปฏิบัติก่อนการเดินทาง มีการจัดบันทึก และมีวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญ มีอรรถาธิบายพร้อมที่จะตอบคำถามทุกข้อที่เด็กสงสัยโดยไม่เบื่อหน่าย ถ้ามีผู้รู้ท้องถิ่นก็ยิ่งดี เพราะเด็กจะได้ยินภาษาท้องถิ่นซึ่งไม่เคยได้ยินมาก่อนทำให้เกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น รจรินทร์ พรหมศิริ (2539 : 75) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบสถานนอกสถานที่ ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงโดยการลงมือปฏิบัติ มีขั้นตอนให้นักเรียนแก้ปัญหาจากปัญหาที่ครูกำหนดให้ นักเรียนมีการวางแผนอย่างรอบคอบโดยรวบรวมคำถามจากการแสวงหาคำตอบจากบุคคลและสถานที่ต่างๆ

การคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษาเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายโดยการใช้ภาษาในการสื่อสาร ถ่ายทอดการใช้คำเฉพาะ เช่น กิจกรรมการเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตน กิจกรรมสร้างงานศิลปะในท้องถิ่นของตน กิจกรรมที่ทัศนศึกษาในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ล้วนแล้วแต่ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความสามารถ ความกล้าแสดงออกของแต่ละบุคคล รวมถึงความมีน้ำใจให้แกกันและกัน

จึงสรุปได้ว่ากิจกรรมที่ผู้วิจัยเลือกใช้กับการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงทุกกิจกรรม ทำให้เด็กมีความสามารถพิเศษทางด้านภาษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านภาษาโดยการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์มีข้อสังเกตดังนี้

1. ช่วงวันแรก เป็นการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตน ความรู้พื้นฐานที่นักเรียนควรรู้ กิจกรรมนี้นักเรียนมีความชอบ และมีความสนใจ ชักถามในสิ่งต่างๆ ที่ตนสงสัย มีการแบ่งกลุ่มช่วยกันค้นคว้าหาข้อมูล สร้างความคุ้นเคยระหว่างเพื่อน มีการแสดงออกเท่าที่พึงกระทำตามกิจกรรมได้ ทุกกิจกรรมที่นักเรียนทำการตรวจสอบความถูกต้องและในส่วนกิจกรรมที่เป็นจินตภาพ จะไม่ผิดและไม่ยึดติดกับการให้คะแนน

2. ช่วงวันที่สอง เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติการสร้างผลงานของตนเอง ซึ่งขณะที่ครูผู้สอนได้บอกถึงคุณค่าของงานศิลปะที่นักเรียนจะได้ทำ นักเรียนมีความสนใจและชักถามตลอดเวลา และเมื่อลงมือปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้น ตั้งใจในการสร้างสรรค์ผลงานอย่างดี และมีการจดจำชื่ออุปกรณ์สร้างงาน ซึ่งเรียกขานมาแต่โบราณและเคยได้ยินเป็นครั้งแรก งานที่ออกมาเป็นไปตามขั้นตอนที่สมบูรณ์ไม่จำเป็นต้องให้ออกมาสวยงาม เพราะเป็นงานครั้งแรกในชีวิตที่นักเรียนทำ แต่สังเกตว่านักเรียนทุกคนมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองเป็นอย่างยิ่ง

3. กิจกรรมวันที่ 3 และ 4 เป็นกิจกรรมการเดินทางทัศนศึกษา สังเกตว่านักเรียนมีความตื่นเต้น ขณะปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนมีความสนใจใฝ่รู้ มีการชักถาม จดบันทึก สเก็ตภาพ และถ่ายรูป ตลอดเวลา มีความสนใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ไม่เคยรู้มาก่อน รวมทั้งงานภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่ได้เข้าไปศึกษาประวัติศาสตร์ และนักเรียนก็มีความเตรียมพร้อมโดยการนำหมวก และน้ำดื่มติดตัวมาด้วย นักเรียนมีการแสดงน้ำใจซึ่งกันและกันช่วยเหลือในการเดินทางเท้า และแบ่งปันน้ำดื่มและอาหารให้กันและกัน

4. วันที่ 5 เป็นวันที่สรุปผลการเรียน นักเรียนแต่ละคนสามารถถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการศึกษานอกสถานที่ได้อย่างดีเกินคาดสามารถแสดงบทบาทมัลลเทศก์ให้ความรู้แก่ผู้อื่นได้ และใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง

5. จากการชักถาม และให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติตลอด 5 วัน นักเรียนมีความประทับใจอย่างยิ่ง มีความรู้เพิ่มมากขึ้น มีความสนุกสนาน และอยากให้ออกกิจกรรมอย่างนี้บ่อย ๆ และขยายเวลาออกไปให้มากกว่านี้ และเสนอว่าควรมีการจัดพักแรมด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยการให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง ได้ปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงาน มีการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและความจริง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสูงขึ้น ดังนั้นผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องควรนำกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ไปใช้ในการเรียนการสอนครั้งต่อไป

1.2 การส่งเสริมความสามารถของนักเรียน ความกล้าแสดงออก การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ และการปลูกฝังความรักความภาคภูมิใจและห่วงแหนในสิ่งที่บรรพบุรุษสร้างไว้ ควรให้ผู้เรียนได้ศึกษาและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เพื่อนำมาพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 หลังจากการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้ง ควรสรุปความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรม จุดประสงค์และจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เพื่อการศึกษาจะเกิดความสัมพันธ์ผลมากขึ้น

1.4 การจัดกิจกรรมต่างๆ ควรมีความยืดหยุ่นและปรับได้ตามความเหมาะสม เช่น ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม การแทรกกิจกรรมเสริมในบางโอกาส

1.5 นักเรียนเสนอแนะให้มีการเพิ่มการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การพักแรม การได้สัมผัสกับงานศิลปะของท้องถิ่นมากขึ้น การทัศนศึกษาควรเพิ่มเวลาให้มากขึ้น เพราะอาจมีกิจกรรมที่นักเรียนสนใจแทรกในบางโอกาส

1.6 นักเรียนมีความพอใจอย่างยิ่งที่ได้เป็นผู้ซักถามข้อสงสัยและเป็นผู้ถูกซักถามข้อสงสัยจากผู้อื่น ซึ่งแสดงออกถึงความต้องการที่จะถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้อื่น ฉะนั้นจึงควรเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกด้วยจะดีมาก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สามารถนำกิจกรรมการเรียนการสอนไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นได้เพราะเป็นวิธีการที่เอื้อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะจำนวนมาก และได้เปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และมีความสนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

2.2 การจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่นั้น ถ้าเป็นกลุ่มเด็ก ควรเป็นกลุ่มเล็ก (ไม่ควรเกิน 10 คน) และต้องมีผู้ใหญ่อยู่ด้วยและควรมีผู้รู้ท้องถิ่นที่สามารถให้ความรู้ได้ ตอบคำถามได้ทุกคำถามที่นักเรียนสงสัย เด็กต้องเป็นกลุ่มเล็ก ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยและเพื่อให้ความสนใจเป็นรายบุคคล นักเรียนควรได้รับอนุญาตให้เคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ ได้รู้จักสังเกตสิ่งต่างๆ และสามารถซักถามข้อสงสัยได้ตลอดเวลา

2.3 การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือการออกไปทัศนศึกษา นักเรียนจะพบการใช้ภาษาท้องถิ่นและคำศัพท์เฉพาะที่อาจฟังเคยได้ยินและค่อนข้างยากสำหรับนักเรียน ควรมีการเตรียมพร้อมเรียนรู้เรื่องภาษาท้องถิ่นและคำศัพท์เฉพาะล่วงหน้าก่อนปฏิบัติกิจกรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนประวัติศาสตร์*. กระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- กรรณิกา อุ่นแจ่ม. (2529). *ผลของการใช้กิจกรรมเสริมทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์สูงทางการเรียนภาษาอังกฤษ*.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิรพงษ์ ช่ายเพชร. (2544). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และเจตคติต่อ
การเรียนของเด็กที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์จากการสอนโดยวิธีการสอน
ร่วมแบบครูผู้สอน 1 คน กับครูสอนร่วม 1 คน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษา
พิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร.
- ชวาล แพร่ตกุล. (2518). *เทคนิคการเขียนข้อสอบ*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชำนาญ เอี่ยมสำอาง. (2539). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดอย่างมี
วิจารณ์ญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอน
แบบสอบสวนเชิงนิติศาสตร์กับการสอนตามคู่มือครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- โชติมา จันทรสุคนธ์. (2536). *การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2521-
2531*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน อ่อนน่วม. (2529). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กสามารถพิเศษ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชา
ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุขฎิ บริพัตร ณ อยุธยา. (2539). *เด็กปัญญาเลิศ*. กรุงเทพฯ : ปาณยา.
- ธิดา สาระยา. (2539). *ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- นคร พันธุ์ณรงค์. (2521). *เอกสารประกอบการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น*. คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2528). *สถิติอนุพาราเมตริก*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

- บัวรัตน์ จันทิพย์. (2539). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อตนเอง กลุ่มสร้างสรรค์ประสบการณ์ชีวิตเรื่อง “ตัวเรา” ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามทักษะกระบวนการ 9 ขั้นกับการสอนปกติ. ปรินทิพย์. กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญชุม ศรีสะอาด. (2525). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : ชมรมเล็ก.
- _____. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยะสาส์น.
- ประเวศ วะสี. (2534). “การศึกษาชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น” ในสัมมนาทางวิชาการเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนาชนบท. หน้า 40-45 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2533). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : แวนแก้ว.
- _____. (2539). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : แวนแก้ว
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2530). การสร้างและแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบ การศึกษาและวิจัยวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิชากร แปลงประสพโชค. (2540). การพัฒนาหลักสูตรทางเลขาคณิตเสริมสำหรับเด็กนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีความสามารถพิเศษทางคณิตศาสตร์. ปรินทิพย์ กศ.ด. (คณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- พิทยา อึ้งบุญชู. (2538). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยการสอนแบบแก้ปัญหา โดยใช้ เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืน. ปรินทิพย์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ไพศาล หวังพานิช. (2523). การวัดการประเมินผลในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ฝ่ายโสตทัศนศึกษา สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รจรินทร์ พรหมศิริ. (2539). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมด้านสิ่งแวดล้อมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโดยการสอบแบบการศึกษานอกสถานที่. ปรินทิพย์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เรวัต กาวีตะ. (2533). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษและเจตคติ ต่อการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เทคนิคการต่อขึ้นส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย เชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.

- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- วันเพ็ญ วรรณโกมล. (2544). การพัฒนาการสอนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วิญญา วิชาลาภรณ์. (2530). การสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิจิตร สินสิริ. (2519). การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและการสอนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น. เอกสารสัมมนาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอีสาน.
- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. (2544). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในกระบวนการพยาบาล. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (คณิตศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพร ทูเครือ. (2544). ผลของการเรียนแบบร่วมมือโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ และความคงทนในการเรียนรู้ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมพร พรหมจรรย์. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2543). เอกสารประกอบการบรรยาย Mind Mapping กับคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- สมภาษณ์ ฉัตรบุผา. (2529). การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนต่ำระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สำเนียง ศิลป์ประกอบ. (2540). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบในการเรียน และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยบทเรียนสำเร็จรูปกับการเรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำลี รักสุทธี และคณะ. (2544). ตารางวิเคราะห์หลักสูตรขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : เรืองแสงการพิมพ์.

- ลำอาจ หิรัญบุรณะ. (2542). *พรสวรรค์ทางภาษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลำอาจ หิรัญบุรณะและคณะ. (2544). *รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สุทธิรา พิสิษฐ์กุล. (2539). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบซินดิเคทที่ใช้เทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุมิตรา สุประดิษฐ์ ณ อยุธยา. (2539). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. (2544). *เอกสารการนิเทศก์ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์และศีลธรรมสำนักงาน คณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.
- อรัญญา เจริญกุล. (2539). *การเปรียบเทียบผลการใช้ตัวแบบและการใช้สถานการณ์อ้างอิงที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบึงอำนาจ*. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม. วิจัยทางการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัชฌา สิงห์แก้วสืบ. (2538). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาสังคมศึกษาจากการสอนโดยวิธีศึกษาสำรวจสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นกับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อุษณีย์ โพธิสุข. (2537). *วิธีสอนเด็กปัญญาเลิศ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2537). *สร้างลูกให้เป็นอัจฉริยะ*. กรุงเทพฯ : ผู้จัดการ.
- _____. (2541). *รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติแห่งชาติ การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2542). *สร้างลูกให้เป็นอัจฉริยะ : เล่ม 3 เมื่อลูกก็มีปัญหา*. กรุงเทพฯ : แฟมิลี่ไคเรค.
- _____. (2543). *แผนที่สู่การพัฒนาเด็กอัจฉริยะภาพเด็ก*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสตรีศึกษาวิจัย.
- Bloom, R.F. and Havinghurt, R.J. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. 5th ed. New York : Kingsport press.

- Clark B. (1992). *Growing up Gifted*. 4th ed. New York : Maxwell Macmillan International.
- _____. (1997). *Growing up Gifted*. 5th ed. Upper Saddle River, New Jersey :
Prentice – Hall.
- Clard, Babara. (1997). *Growing up Gifted Developing the Potential of Children at Home
and at School*. 5th ed., N.I. Merrill.
- Clendening, Corinn P. and Davies, Ruth Ann. (1983). *Challenging the Gifted :*
Curriculum Enrichment and Acceleration Models. R.R. Bowker : New York
and London.
- Davis, G.A. and Rimm, S.B. (1994). *Education of Gifted and Talented*. Boston : Allyn
And Bacon.
- Gardner, H. (1993). *Famer of Mind*. New York : Basic Book.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw Hill Book Company.
- James, Brunl and others. (1994). *Nation Council of Teachers of Mathematics*. United
States of America.
- Kochhar, S.K. The Teaching of History. New Delhi : Sterling Publishers PVT.
Ltd., 1976.
- Maker, June C. (1991). "Enrichment and Accerlertion An Overview and New Direction,"
In Hand book Gift Education. United States of America.
- Peck, R. F. and Havinghurt, R. J. (1999). *Child Development and Personality*.
New York : John Willeyson Inc.
- Piirto, J. (1994). *Talented Children and Adults*. New York : Macmillan.
- Van Tassel – Baska, Joyce. (1996). "The Process of Talent Development,"
in *Developing Verbal Talent*. America.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

**แผนการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์
กิจกรรมที่ 2, 3 และ 5**

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชื่อ มารู้จักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของเรากันเถอะ

จำนวน 3 คาบ

สาระสำคัญ

จังหวัดสมุทรสงครามเป็นจังหวัดเล็กๆ ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นสถานที่ประสูติของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปะวัตถุ วัฒนาอาราม และอนุสรณ์สถานที่สำคัญมากมาย ซึ่งถือเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของคนในจังหวัดสมุทรสงครามที่สำคัญยิ่ง และเยาวชนคนรุ่นหลังในท้องถิ่นควรได้รู้จักประวัติความเป็นมาอย่างเข้าใจถ่องแท้ และเกิดความภาคภูมิใจ และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวในท้องถิ่นของตนให้ผู้อื่นรู้และเข้าใจได้

เนื้อหา

ประวัติความเป็นมา สถานที่สำคัญในท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรสงคราม

จุดมุ่งหมาย

1. บอกความหมายของคำว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้
2. บอกสถานที่สำคัญที่เป็นประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นได้
3. แนะนำ บอกเล่าผู้อื่นให้รู้จักถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตน ในฐานะเป็นเจ้าของบ้านได้
4. สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้
5. เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และชิ้นงานที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้น

กิจกรรม

ขั้นนำ

ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นว่าคืออะไร มีความสำคัญกับตนเองอย่างไร รวมทั้งช่วยกันยกตัวอย่างถึงประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นของตนเอง จากสถานที่สำคัญใกล้ตัวมาใกล้ตัว

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนดูแผนที่ของจังหวัดสมุทรสงคราม
2. ครูให้นักเรียนออกมาเล่าว่าบ้านของตนอยู่ที่ไหนกันบ้าง อำเภออะไรในจังหวัด พร้อมกับบอกถึงสถานที่ที่สำคัญในอำเภอที่ตนเองอาศัยอยู่
3. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ช่วยกันคิด และเขียนสถานที่แหล่งประวัติศาสตร์สำคัญของท้องถิ่นในจังหวัดให้ได้มากที่สุด ลงในใบกิจกรรมกลุ่ม
4. ครูให้นักเรียนส่งตัวแทนแต่ละกลุ่มมาเขียนชื่อ สถานที่สำคัญในจังหวัดบนแผนที่ของกลุ่มให้ได้มากที่สุด
5. นักเรียนช่วยกันตรวจแผนที่ของแต่ละกลุ่ม ครูช่วยเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันระบายสีแบ่งเขตอำเภอ ทั้ง 3 อำเภอ ในจังหวัดให้ถูกต้อง

นำเสนอผลงาน

1. ครูนำแผนที่ที่นักเรียนช่วยกันเขียนสถานที่และระบายสีมาติดบอร์ดหน้าห้อง
2. นักเรียนทุกคนเขียนสถานที่สำคัญในท้องถิ่นของอำเภอ ที่โรงเรียนของตนตั้งอยู่ ลงแผนที่ในใบกิจกรรมของตนเอง แล้วระบายสีให้สวยงาม

ขั้นสรุป

1. นักเรียนแต่ละคนเขียนบรรยายความภาคภูมิใจที่จังหวัดของตน มีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและแนวทางในการอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเองลงในใบกิจกรรม

สื่อ

1. แผนที่แสดงสถานที่สำคัญในจังหวัดสมุทรสงคราม
2. รูปภาพสถานที่ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัด
3. สื่อชนิดต่างๆ

ประเมินกิจกรรม

1. สังเกตการทำกิจกรรม ความสนใจ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม
2. การนำเสนอหน้าชั้นเรียน การใช้ภาษาในการสื่อสารที่ถูกต้อง ความกล้าแสดงออก
3. ประเมินผลงาน การสร้างสรรค์ผลงาน ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของงาน

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 3

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชื่อ อนุรักษ์ศิลปะไทย “ลายรดน้ำ”

จำนวน 3 คาบ

สาระสำคัญ

สมุทรสงคราม เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางด้านศิลปวัฒนธรรม ศิลปกรรมที่สืบเนื่องจากการนับถือพระพุทธศาสนา และภูมิปัญญาที่มีรูปแบบเฉพาะตน และผสมผสานกับศิลปะท้องถิ่นใกล้เคียงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ แสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความเลื่อมใสศรัทธาแรงกล้าในการนับถือศาสนา ถือเอาการสร้างสรรคศิลปกรรมเป็นสิ่งแสดงออกเพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนา ช่างท้องถิ่นทำงานศิลปะอย่างทุ่มเทชีวิตจิตใจ ใช้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ถ่ายทอดความดี ความรู้และวิทยาการต่างๆ แก่คนรุ่นต่อมา ศิลปกรรมที่สำคัญเนื่องในพุทธศาสนา มี ปรากฏในวัดมากมาย เช่น จิตรกรรมไทย ลายรดน้ำ

เนื้อหา

ลายรดน้ำ ของไทยเป็นวิชาสำคัญมากวิชาหนึ่งในกลุ่มช่างสิบหมู่ เป็นศิลปะที่มีในประวัติศาสตร์มาช้านานซึ่งควรอนุรักษ์ และสามารถยึดประกอบเป็นอาชีพได้

จุดมุ่งหมาย

1. เข้าใจถึงคุณค่าของงานศิลปะไทยสมัยโบราณได้
2. บอกถึงแนวทางและการอนุรักษ์งานศิลปะไทยได้
3. สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะไทยได้
4. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข

กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูนำรูปภาพงานศิลปะไทยลายรดน้ำ มาสนทนากับนักเรียน
2. ครูให้วิทยากรมาอธิบายถึงความหมายของลายรดน้ำ มีประวัติความเป็นมาอย่างไร

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างงานลายรดน้ำที่วิทยากรเตรียมมา
2. วิทยากร แนะนำ วัสดุอุปกรณ์ในการทำศิลปะลายรดน้ำ และสาธิตการทำ
3. นักเรียนลงมือทำงานศิลปะลายรดน้ำด้วยตนเอง หลังจากดูวิทยากรสาธิต
4. ครูและวิทยากรช่วยกันดูและการทำงานของนักเรียน

ขั้นนำเสนอผลงาน

1. ครูให้นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตน เกี่ยวกับงานศิลปะที่ตนเองลงมือปฏิบัติ ว่ารู้สึกอย่างไรกับงาน มีความยากง่ายอย่างไร
2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงคุณค่าและประโยชน์ของงานศิลปะไทยโบราณ และแนวทางการอนุรักษ์ แล้วส่งตัวแทนมาพูดหน้าชั้น แล้วบันทึกลงในใบกิจกรรม

สื่อ / แหล่งความรู้

1. วิทยากร
2. วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานศิลปะไทยลายรดน้ำ
3. รูปภาพวัฒนาอารามต่างๆ ที่มีงานลายรดน้ำ

ประเมินกิจกรรม

1. สังเกตความสนใจ ความกระตือรือร้น การซักถามครู และวิทยากร
2. การที่มีส่วนร่วมในกิจกรรม และการทำงานกลุ่ม
3. สังเกตความรับผิดชอบในชิ้นงาน ความสำเร็จของผลงาน

แผนการจัดกิจกรรม

กิจกรรมที่ 5

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ชื่อ ชุมชนคนยี่สาร

จำนวน 4 คาบ

สาระสำคัญ

เขายี่สาร เป็นเนินเขาที่ก่อตัวจากหินตะกอนตามชายฝั่งทะเล จังหวัดสมุทรสงคราม พบเพียงแห่งเดียวคือเขายี่สาร ชุมชนยี่สาร มีชีวิต วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและสืบสานอนุรักษ์วัฒนธรรมต่อไป

เนื้อหา

ประวัติเขายี่สาร ที่ตั้ง ประวัติศาสตร์โบราณคดี ชีวิตและวัฒนธรรม และศิลปกรรมท้องถิ่น

จุดมุ่งหมาย

1. มีความรู้ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับเขายี่สารได้
2. สามารถถ่ายทอดความรู้ และใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง
3. เพื่อให้นักเรียนได้พบสถานที่จริง ซึ่งทำให้เกิดประสบการณ์ตรง
4. เพื่อสร้างจิตสำนึกและเกิดความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตน
5. เพื่อฝึกให้เกิดความมีระเบียบวินัย การตรงต่อเวลา
6. สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข

กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาถึงเขายี่สาร และสอบถามนักเรียนว่าใครเคยไปมาแล้วบ้าง แล้วรู้สึกประทับใจอะไรบ้างในการเดินทางไปในครั้งนั้น ส่งตัวแทน 1-2 คน มาเล่าคร่าว ๆ (ถ้ามี)
2. ครูให้นักเรียนดูแผนที่ในการเดินทาง ชี้แจงการเดินทางออกไปทัศนศึกษา ระยะเวลาเดินทางไป - กลับให้นักเรียนเข้าใจ
3. แนะนำวิทยากรที่จะเดินทางไปให้ความรู้แก่นักเรียนได้รู้จักทักทาย

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนจับคู่ 2 คน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขณะเดินทางไปทัศนศึกษา
2. ครู นักเรียนและวิทยากร เดินทางไปทัศนศึกษาที่เขายี่สาร
3. ครูและวิทยากรร่วมกันให้ความรู้ และตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ หรือให้นักเรียนช่วยกันอภิปรายในสิ่งที่พบเห็น

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความรู้ที่ได้รับจากการไปทัศนศึกษา
2. ให้นักเรียนแสดงผลงานที่ได้รับมอบหมายในการไปทัศนศึกษา
3. ให้นักเรียนแต่ละคนออกมาแสดงความคิดเห็น ความประทับใจ ความภาคภูมิใจ และแนวทางในการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น
4. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มละ 4 คน ออกมาแสดงบทบาทสมมุติ เป็นมัคคุเทศก์ ให้นำสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนเขายี่สาร อธิบายตามรูปภาพที่ครูเตรียมไว้ให้

สื่อ / แหล่งความรู้

1. ชุมชนเขายี่สาร
2. วิทยากร, ผู้รู้ท้องถิ่น
3. แผนที่การเดินทาง
4. รูปภาพสถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชนเขายี่สาร
5. สมุดบันทึก

ประเมินกิจกรรม

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม ความสนใจ การซักถาม การตอบคำถาม
2. ประเมินผลงาน การสร้างสรรค์ผลงาน
3. สังเกตการแสดงความคิดเห็น ความกล้าแสดงออก
4. สังเกตการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การทำงานกลุ่ม
5. สังเกตความมีระเบียบวินัย การดำเนินกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด
6. สังเกตการใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงคราม

เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

1. ข้อใดคือแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมากที่สุด

ก. วัด	ข. พระเครื่อง
ค. โฉนดที่ดิน	ง. ทะเบียนบ้าน
2. ชื่อเดิมของจังหวัดสมุทรสงครามคือข้อใด

ก. อัมพวา	ข. แม่กลอง
ค. บางช้าง	ง. บางกอก
3. ตำบลใดอยู่ในอำเภออัมพวา

ก. บางพรหม	ข. ห้ายหาด
ค. สวนหลวง	ง. บางกุ้ง
4. ข้อใดเป็นงานศิลปะ หัตถกรรมและงานช่างท้องถิ่น ของจังหวัดสมุทรสงคราม

ก. การแสดงหนังตะลุง	ข. การทำโอ่งมังกร
ค. การทำเครื่องเบญจรงค์	ง. การทอผ้าไหม
5. พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของชาวสมุทรสงครามคือข้อใด

ก. ลิ้นจี่และลำไย	ข. ส้มโอและมะม่วง
ค. มะพร้าวและลิ้นจี่	ง. กล้วยน้ำว้าและลำไย

เรื่อง ลายรดน้ำ

6. การเขียนลวดลายหรือรูปภาพให้ปรากฏเป็นลายทองด้วยวิธีปิดทองแล้วเอาน้ำราด หมายถึง

ก. ลายปูนปั้น	ข. ลายประดับมุก
ค. ลายรดน้ำ	ง. ลายน้ำทอง
7. การเขียนลายรดน้ำเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยใด

ก. กรุงสุโขทัย	ข. กรุงศรีอยุธยา
ค. กรุงธนบุรี	ง. กรุงรัตนโกสินทร์

8. วัสดุที่สำคัญในการเขียนลายรดน้ำคือข้อใด

ก. ยางพารา	ข. ยางรัก
ค. ปูนแดง	ง. น้ำมะขามเปียก

9. ประเทศใดเป็นประเทศแรกที่มีการนำยางรักมาใช้

ก. ญี่ปุ่น	ข. จีน
ค. ไทย	ง. อินเดีย

10. ทองชนิดใดที่ใช้ในการสร้างลายรดน้ำ

ก. ทองวิทยาศาสตร์ชนิดแผ่น	ข. ทองเหลืองชนิดบาง อย่างแผ่น
ค. ทองคำเปลวชนิดแผ่น 100%	ง. ทองสัมฤทธิ์อย่างแผ่น

เรื่อง ชุมชนวัดเขายี่สาร

11. เหตุใดพื้นที่บริเวณเขายี่สาร จึงเป็นบริเวณที่ไม่มีการเรือกสวน

ก. ขาดแรงงานในการประกอบอาชีพ	ข. คนนิยมทำอาชีพประมงมากกว่า
ค. เป็นเขตน้ำกร่อยและดินเค็ม	ง. มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่มาก

12. ภาชนะใดถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของชาวเขายี่สารมากที่สุด

ก. ตุ่มน้ำ	ข. ปิ๊บ
ค. ขันทองเหลือง	ง. หม้อดิน

13. วิธีการที่ชาวเขายี่สารนำเรือไปบริเวณน้ำตื้นแล้วกดแคมเรือด้านใดด้านหนึ่งให้เอียงจนจมเพื่อเอาน้ำจืดมาจากแม่น้ำเข้ามาในเรือจนเพียงพอแก่ความต้องการแล้วปล่อยให้เรือเข้าสู่สภาพปกติ เรียกว่าอะไร

ก. การพักน้ำ	ข. การลมน้ำ
ค. การเก็บน้ำ	ง. การวิดน้ำ

14. พันธุ์ไม้เศรษฐกิจที่สำคัญของชาวเขายี่สารคือข้อใด

ก. ตันลำพู	ข. ตันขี้เหล็ก
ค. ตันโพธิ์ทะเล	ง. ตันโกงกาง

15. สถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นที่เคารพสักการะของชาวยุสาคคือข้อใด

ก. ศาลพ่อปู่ศรีราช	ข. ศาลหลวงพ่อบ้านแหลม
ค. ศาลหลวงพ่อกะตัก	ง. ศาลสมเด็จพระหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

เรื่อง วัดจุฬามณี

16. วัดจุฬามณี ตั้งอยู่ที่ใด

ก. ตำบลอัมพวัน	ข. ตำบลท่าคา
ค. ตำบลช้าง	ง. ตำบลบางคนที

17. สถานที่ใดเป็นที่ประสูติของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ก. บริเวณวัดอัมพวันเจติยาราม	ข. บริเวณวัดสุทัศน์เทพวราราม
ค. บริเวณหลังวัดจุฬามณี	ง. บริเวณวัดอรุณราชวราราม

18. วัดจุฬามณีมีชื่อเดิมว่าวัดอะไร

ก. วัดบางหว้าใหญ่	ข. วัดศรีจำปา
ค. วัดบางช้าง	ง. วัดแม่เจ้าทิพย์

19. วัดจุฬามณีสร้างขึ้นในสมัยใด

ก. กรุงสุโขทัย	ข. กรุงศรีอยุธยา
ค. กรุงธนบุรี	ง. กรุงรัตนโกสินทร์

20. เพราะเหตุใดพระราชบิดาและพระราชมารดาของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

จึงย้ายบ้านจากบริเวณหลังวัดจุฬามณี มายังบริเวณวัดอัมพวันเจติยาราม

ก. ไฟไหม้บ้านหลังเดิม	ข. การเดินทางสัญจรไม่สะดวก
ค. เกิดน้ำท่วมบริเวณวัดจุฬามณี	ง. ต้องการปลูกบ้านใกล้แม่น้ำใหญ่

เรื่อง วัดบางกะพ้อม

21. วัดบางกะพ้อมตั้งอยู่ที่ใด

ก. ตำบลอัมพวัน	ข. ตำบลสวนหลวง
ค. ตำบลช้าง	ง. ตำบลบางนางลี่

22. วัดบางกะพ้อมสร้างขึ้นในสมัยใด

ก. กรุงสุโขทัย	ข. กรุงศรีอยุธยา
ค. กรุงธนบุรี	ง. กรุงรัตนโกสินทร์

23. คำว่า “กะพ้อม” หมายถึงสิ่งใด

- ก. ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่สำหรับใส่ข้าวเปลือก
 ข. เครื่องจักสานทำด้วยหวายมีด้ามยาว ใช้สำหรับเก็บผลไม้ที่อยู่สูง
 ค. เครื่องจับสัตว์น้ำชนิดหนึ่ง
 ง. ประติมากรรมภาพไม้แกะสลักเรื่องพุทธประวัติ

24. ศิลปะที่โดดเด่นภายในวิหารวัดบางกะพ้อม คือศิลปะประเภทใด

- ก. ลวดลายประดับมุก
 ข. ประติมากรรมไม้แกะสลักปิดทองบนฝาผนัง
 ค. ประติมากรรมปูนปั้นบนฝาผนัง
 ง. จิตรกรรมฝาผนัง

25. สิ่งใดที่ประดิษฐานอยู่ในวิหารวัดบางกะพ้อม

- ก. รอยพระพุทธรูปจำลอง
 ข. ประติมากรรมรูปธรรมจักรวางกลมรอบ
 ค. หลักศิลาจารึก
 ง. ประติมาติกรรมภาพไม้แกะสลักเรื่องพุทธประวัติ

เรื่อง วัดอัมพวันเจติยาราม

26. วัดพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยตรงกับวันใด

ก. 20 กุมภาพันธ์ 2310	ข. 2 เมษายน 2310
ค. 24 กุมภาพันธ์ 2310	ง. 14 เมษายน 2310

27. สมัยรัชกาลที่ 2 ถือว่าเป็นยุคสมัยที่รุ่งเรืองในด้านใด

ก. ด้านการทำศึกสงคราม	ข. ด้านวรรณกรรมและศิลปกรรม
ค. ด้านการศึกษา	ง. ด้านการค้าขาย

28. ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถของวัดอัมพวันเจติยารามเป็นเรื่องราวใด
- พระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของรัชกาลที่ 2
 - พุทธประวัติพระพุทธเจ้า
 - ประวัติของพระมหากษัตริย์ สมัยกรุงศรีอยุธยา
 - พระราชกรณียกิจที่สำคัญของรัชกาลที่ 1-9
29. สถานที่ใดในวัดอัมพวันเจติยารามยกย่องให้เป็นอาคารอนุรักษ์ดีเด่นในปี 2538 จากสมาคมสถาปัตย์กรรมสยามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- พระอุโบสถ
 - พระที่นั่งทรงธรรม
 - พระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 2
 - พระปรางค์
30. ต้นไม้ชนิดภายในวัดอัมพวันเจติยาราม ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ทรงปลูกเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินทอดผ้าพระกฐิน เมื่อปี พ.ศ. 2501
- ต้นพระศรีมหาโพธิ์และต้นจัน
 - ต้นพระศรีมหาโพธิ์และต้นจามจุรี
 - ต้นจามจุรีและต้นจัน
 - ต้นจันและต้นสักทอง

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี วงศ์สว่าง	ภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์นภดล วิรุพห์ชาตะพันธ์	ภาควิชาประยุกต์ศิลป์
คณะมัณฑนศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. อาจารย์สุมล ชันสาคร	อาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนลพบุรีปัญญานุกูล จังหวัดลพบุรี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ง

ตารางระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ตาราง 5 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแบบเพิ่มพูนประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

คนที่	คะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)			
	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม	ระดับ	หลังเข้าร่วมกิจกรรม	ระดับ
1	17	ปานกลาง	28	สูง
2	12	ปานกลาง	25	สูง
3	9	ต่ำ	28	สูง
4	17	ปานกลาง	28	สูง
5	11	ปานกลาง	26	สูง
6	10	ต่ำ	29	สูง
7	16	ปานกลาง	29	สูง
8	17	ปานกลาง	30	สูง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย	นางสาวชนิษฐา เพ็ชรน้อย
วันเดือนปีเกิด	27 กันยายน 2517
สถานที่เกิด	อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	799 ซอยร่วมพัฒนา ถนนจรูญสนิทวงศ์ 65 เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	โรงเรียนวิริยะวิทยา มูลนิธิ
พ.ศ. 2536	โรงเรียนอัมพวันวิทยาลัย สมุทรสงคราม
พ.ศ. 2540	คุรุศาสตร์บัณฑิต เอกสังคมศึกษา สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2547	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ (สาขาการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ